

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala turvaa kotimaisen ruoan tuotannon ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä luonnonvarojen edellytyksiä niihin perustuville elinkeinoille ja hyvinvoinnille.

Toimintaympäristön kuvaus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elinkeinot ovat merkittäviä uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntäjiä. Ravinnon, energian, erilaisten tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen uusiutuvia luonnonvaroja kestävästi käyttävä biotalous luo merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Biotalouskeinoin pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista, ehkäisemään ekosysteemien köyhtymistä sekä edistämään talouskehitystä ja luomaan uusia työpaikkoja kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tärkeimpiä uusiutuvia luonnonvaroja ovat metsien, maaperän, peltojen, vesistöjen ja meren biomassa, makea vesi sekä eläimet. Ekosysteemipalveluiden eli luonnon tarjoamien palveluiden merkitys osana biotaloutta on merkittävä ilmastonmuutoksen hidastajana, luonnonvarojen säilyttäjänä ja niiden tilan parantajana sekä virkistysmahdollisuuksien lisääjänä.

Biotalous ja puhtaat ratkaisut on yksi hallituksen strategisista painopisteistä. Biotalousalalle on ominaista uusiutuvien luonnonvarojen kestävä ja monipuolinen käyttö sekä uusiutumattomien luonnonvarojen säästeliäs käyttö ja tehokas kierrätys. Tehostamalla alkutuotannosta, elintarviketeollisuuden prosesseista ja yhdyskuntien jätteistä peräisin olevien ravinteiden talteenottoa ja järjestämällä tarkoituksenmukainen kustannustehokas kierrätys sekä edistämällä sektorirajat ylittäviä tuotannollisia prosesseja luodaan uusia taloudellisia mahdollisuuksia, parannetaan ravinneomavaraisuutta sekä vähennetään ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Ministeriön tehtävänä on varmistaa, että lainsäädäntö ja muut ohjaukeinot tukevat biotalouden uusien ratkaisujen syntymistä ja edistävät biomassojen kestävästä käytöstä. Suomen runsaat biomassavarannot jalostetaan kotimaassa, ravinteet kierrätetään tehokkaasti ja huolehditaan ruoan huoltovarmuudesta.

Luonnonvarojen määrä, saatavuus ja laatu, ilmastonmuutos, energian tuotantotavat ja puhtaan veden riittävyys sekä maaseudun elinkeino- ja väestörakenteen muutos vaikuttavat olennaisesti ministeriön toimialaan. Ministeriö koordinoi kansallista ilmastonmuutokseen sopeutumista. Haasteisiin vastaaminen edellyttää ratkaisuja, jotka vaikuttavat maataloustuotantoon ja koko ruokaketjun tuotantotekniikoihin ja -tapoihin, maankäyttöön ja energian kulutukseen. Aktiivisilla, toteuttamiskelpoisilla ja kustannustehokkailla toimenpiteillä voidaan luoda uusia mahdollisuuksia kannattavalle liiketoiminnalle ja elinkeinon kehittymiselle.

Ministeriön toimialan menestyminen perustuu korkeatasoiseen ja laaja-alaiseen osaamiseen sekä innovaatioiden nopeaan hyödyntämiseen uusiutuvien luonnonvarojen kestävässä käytössä. Hallinnonalan tutkimus tuottaa ennakoivasti tietoa, osaamista ja innovaatioita päätöksenteon tueksi, elinkeinon kilpailukykyä kehittämiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Lukuperusteluissa on kuvattu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevia politiikkasektorin tavoitteita sekä niiden kehitystä kuvaavia tunnuslukuja.

- Maaseutu on elinvoimainen paikka yrittää ja asua
- Edellytykset biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyiselle kasvulle ovat hyvät
- Uusiutuvia luonnonvaroja käytetään kestävästi samalla sovittaen yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet
- Ihmisten, eläinten ja kasvien terveys, hyvinvointi ja turvallisuus on varmistettu vastuullisella toiminnalla
- Luonnonvara-, kiinteistö- ja paikkatiedot palvelevat laajasti yhteiskunnan tarpeita tukien kilpailukykyä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja voimavarojen hallinta

— Toiminta on tuloksellista ja voimavarat suunnataan tehokkaasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Huolehditaan siitä, että tehtävät ovat tasapainossa voimavarojen kanssa.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten väliin tasa-arvoon.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
30.10.40	<i>Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämisvaltuus	66,0	67,5 ¹⁾
30.10.41	<i>Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)</i>		
	— korkotukivaltuus	250,0	250,0 ¹⁾
30.10.64	<i>EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	127,8	154,3 ¹⁾
30.20.40	<i>Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)</i>		
	— myöntämisvaltuus	30,0	30,0
30.20.43	<i>Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämisvaltuudet	20,0	20,0 ¹⁾
30.40.44	<i>Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	58,0	58,0

¹⁾ Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa myöntämisvaltuutta (ja momentin 30.10.41 korkotukivaltuutta) on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2017.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2015—2017

		v. 2015 tilinpäätös 1000 €	v. 2016 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2017 esitys 1000 €	Muutos 2016—2017 1000 € %	
01.	Hallinto ja tutkimus	148 124	136 033	128 673	-7 360	-5
01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 874	24 557	22 920	-1 637	-7
05.	Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	90 992	79 139	72 247	-6 892	-9
(21.)	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	2 269	—	—	—	0
22.	Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 593	1 343	1 343	—	0

	v. 2015 tilinpäätös 1000 €	v. 2016 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2017 esitys 1000 €	Muutos 2016—2017	
				1000 €	%
23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	—	—	420	420	0
29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	25 652	27 238	27 390	152	1
66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	3 744	3 756	4 353	597	16
10. Maaseudun kehittäminen	314 424	308 704	338 162	29 458	10
40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)	22 000	54 800	71 976	17 176	31
41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korotuki (arviomääräraha)	12 673	17 000	21 000	4 000	24
42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)	76 630	72 630	57 230	-15 400	-21
43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	64 933	67 767	67 767	—	0
(44.) Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	20 000	—	—	—	0
50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	6 568	5 873	3 666	-2 207	-38
51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 764	1 696	1 843	147	9
54. Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (siirtomääräraha 2 v)	912	872	912	40	5
55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	4 170	3 913	3 305	-608	-16
(61.) EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	57 108	—	—	—	0
(62.) Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	45 577	—	—	—	0
63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 698	1 523	1 023	-500	-33
64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	391	82 630	109 440	26 810	32
20. Maa- ja elintarviketalous	1 762 704	1 865 003	1 831 323	-33 680	-2
02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 757	42 212	40 737	-1 475	-3
03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 307	23 961	24 536	575	2

	v. 2015 tilinpäätös 1000 €	v. 2016 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2017 esitys 1000 €	Muutos 2016—2017	
				1000 €	%
20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintu- hoojien torjunta (arviomääräraha)	5 066	6 028	6 028	—	0
40. Maa- ja puutarhatalouden kansal- linen tuki (siirtomääräraha 2 v)	324 750	321 700	325 400	3 700	1
41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	457 908	597 000	530 000	-67 000	-11
(42.) Eräät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	3 630	4 500	—	-4 500	-100
43. Ympäristökorvaukset, luonnon- mukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siir- tomääräraha 3 v)	338 334	300 043	300 043	—	0
44. Luonnonhaittakorvaukset (siirto- määräraha 3 v)	551 888	546 888	551 888	5 000	1
46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 605	3 405	4 605	1 200	35
47. Kansallinen ruokaketjun kehittä- minen (siirtomääräraha 3 v)	3 909	2 299	4 169	1 870	81
60. Siirto interventiorahastoon (kiin- teä määräraha)	400	350	200	-150	-43
61. Siirto Maatilatalouden kehittämis- rahastoon (siirtomääräraha 3 v)	250	11 000	38 000	27 000	245
62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	5 900	5 617	5 717	100	2
40. Luonnonvaratalous	217 132	192 983	194 231	1 248	1
20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siir- tomääräraha 3 v)	2 900	3 000	3 000	—	0
21. Vesivarojen käytön ja hoidon me- not (siirtomääräraha 3 v)	12 752	13 519	13 520	1	0
22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 010	14 780	16 880	2 100	14
31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tu- keminen (siirtomääräraha 3 v)	12 679	7 136	7 136	—	0
40. Eräät luonnonvaratalouden kor- vaukset (arviomääräraha)	652	1 245	1 245	—	0
41. Hirvieläinten aiheuttamien vahin- kojen korvaaminen (siirtomäärä- raha 3 v)	3 400	3 400	3 400	—	0
42. Petoeläinten aiheuttamien vahin- kojen korvaaminen (siirtomäärä- raha 2 v)	8 000	8 000	7 900	-100	-1
44. Tuki puuntuotannon kestävyys- turvaamiseen (arviomääräraha)	57 711	55 230	55 230	—	0
45. Metsäluonnon hoidon edistämi- nen (siirtomääräraha 3 v)	6 027	3 027	4 027	1 000	33

	v. 2015 tilinpäätös 1000 €	v. 2016 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2017 esitys 1000 €	Muutos 2016—2017	
				1000 €	%
46. Valtionapu Suomen metsäkeskuk- selle (siirtomääräraha 2 v)	42 720	40 800	40 800	—	0
(47.) Pienpuun energiatuki (siirtomää- räraha 2 v)	—	—	—	—	0
(48.) Poikkeuksellisten tulvien aiheut- tamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	100	—	—	—	0
50. Riistatalouden edistäminen (siir- tomääräraha 2 v)	10 213	10 130	10 130	—	0
51. Kalatalouden edistäminen (siirto- määräraha 2 v)	9 734	10 550	8 700	-1 850	-18
53. Eräät luonnonvaratalouden valtio- navut (siirtomääräraha 2 v)	1 443	1 279	1 332	53	4
62. Elinkeinokalatalouden edistämi- nen (siirtomääräraha 3 v)	38 984	20 837	20 881	44	0
(77.) Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomäärä- raha 3 v)	757	—	—	—	0
83. Lainat puuntuotannon kestävyyy- den turvaamiseen (siirtomäärära- ha 3 v)	50	50	50	—	0
(63.) Metsähallitus	—	—	—	—	0
64. Metsähallitus	6 250	5 754	5 514	-240	-4
50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	6 250	5 754	5 514	-240	-4
70. Maanmittaus ja tietovarannot	52 506	51 130	49 631	-1 499	-3
01. Maanmittauslaitoksen toiminta- menot (siirtomääräraha 2 v)	47 506	46 630	46 631	1	0
40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomäärära- ha)	5 000	4 500	3 000	-1 500	-33
Yhteensä	2 501 140	2 559 607	2 547 534	-12 073	0
Henkilöstön kokonaismäärä	4 395	4 455	4 200		

01. Hallinto ja tutkimus

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtäviä hoitavat pääluokassa 30 budjetoiduin varoin maa- ja metsätalousministeriö, Luonnonvarakeskus, Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto ja Maanmittauslaitos. Lisäksi tehtävien hoitamiseksi on kaksi talousarvion ulkopuolista rahastoa (Maatilatalouden kehittämisrahasto

ja Maatalouden interventiorahasto) sekä valtion liikelaitoksena toimiva Metsähallitus. Lisäksi valtionapua saavat organisaatiot Suomen metsäkeskus ja Suomen riistakeskus vastaavat eräistä julkisoikeudellisista tehtävistä.

Tässä luvussa on budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön ja hallinnonalan merkittävimmän tutkimuslaitoksen Luonnonvarakeskuksen menot. Hallinnonalan tutkimus- ja asiantuntijatehtäviä on myös Maanmittauslaitoksessa (luku 30.70) ja Elintarviketurvallisuusvirastossa (luku 30.20).

Maa- ja metsätalousministeriö varmistaa ohjauksellaan, että hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä julkisoikeudellisia tehtäviä hoitavien valtionapuorganisaatioiden toiminta tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteita.

Toiminnallisen tuloksellisuuden osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- Tukijärjestelmät ovat yksinkertaiset, hallinnollinen taakka on keveä ja lainsäädännön laatu on hyvä
- Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta vastaa ennakoivasti yhteiskunnan tietotarpeisiin ja vahvistaa kansallista innovaatiojärjestelmää
- Hallintomme on avoin, palveleva, tehokas ja verkostoitunut
- Hallinnonala hyödyntää digitaalista teknologiaa, yhteisiä tietolähteitä ja integroituja tietovirtoja oman toiminnan tuottavuuden sekä koko toimialan kilpailukyvyyn edistämiseksi
- Valtion ja hallinnonalan konsernipalveluja hyödynnetään täysimääräisesti.

Voimavarojen hallinnan osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- Tehtävät ja toiminta on sopeutettu määrärahojen puitteisiin
- Toimitilahallinta ja hankintatoimi sekä toimipaikkaverkko ovat tehokkaita
- EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty
- Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista
- Henkilöstö on osaavaa ja voi hyvin.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia toimeenpanotehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnossa (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja aluehallintovirastoissa), joiden määrärahoja ei ole budjetoitu tässä pääluokassa. Maaseutuhallinnon tehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnon lisäksi myös kunnissa.

Maatalous- ja maaseutupolitiikan, kalastuspolitiikan, kasvinterveyden sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitalouden toimeenpanotehtäviä valtion aluehallinnossa hoitavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Niiden toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (32.01.02).

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan kustannukset tehtävittäin ELY-keskusten toimintamenomomentilla (32.01.02) (sisältää tukitoiminnot)

Tehtävä	Toteutuma	Toteutuma	Tarve 2016 ¹⁾	Tarve 2017 ¹⁾
	2014	2015 ¹⁾		
	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa
Maaseudun kehittäminen	7,683	11,320	12,400	12,400
Maa- ja elintarviketalous	30,663	25,791	24,100	23,200
Luonnonvaratalous	17,008	17,042	12,500	12,500
Yhteensä	55,354	54,153	49,000	48,100

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Bruttomenot	24 518	27 317	24 730
Bruttotulot	1 571	2 760	1 810
Nettomenot	22 947	24 557	22 920
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 645		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 572		

Määrärahaa käytetään 1 100 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto	1 500
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto (siirto momentille 30.20.47)	-1 500
Eläinten hyvinvointikeskuksen toiminnan järjestäminen (siirto momentille 30.01.05)	-100
Säästöjen VNHY-osuuden palautus momentilta 23.01.01	175
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (-2 htv)	-1 245
Palkkaliukumasäästö	-90
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-153
Toimintameno säästö (HO 2015)	-32
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	-192
Yhteensä	-1 637
2017 talousarvio	22 920 000
2016 II lisätalousarvio	-192 000
2016 I lisätalousarvio	280 000
2016 talousarvio	24 557 000
2015 tilinpäätös	23 874 000

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 72 247 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen valiotaimituotannon osalta enintään 80 000 euroa
- 2) sijoitusmenoiksi luettaviin talonrakennus-, maa- ja vesirakennustöihin sekä kalanviljelylaitosten ja tutkimusasemien perusparannuksiin
- 3) kasvinsuojeluaineiden tarkastus- ja testaustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) Luomuinstituutin toiminnan rahoittamiseen
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

6) virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi määrärahan siirtoon ulkomaille vähäisten rahoitusennakoiden maksamiseen kehitysyhteistyön kohde- maille edellyttäen, että vastaava meno veloitetaan momentin 24.30.66 määrärahasta.

Selvitysosa: Luonnonvarakeskuksen *tehtävänä* on toimialallaan:

- 1) harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- 2) tuottaa tietoa ja asiantuntijapalveluita yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä viranomaistoiminnan tueksi
- 3) harjoittaa tiedon ja teknologian siirtoa
- 4) tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle
- 5) ylläpitää toiminnassaan tarvittavia rekistereitä
- 6) hoitaa geenivarojen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä
- 7) edistää kansainvälistä yhteistyötä
- 8) hoitaa muut sille laissa tai sen nojalla säädetyt tehtävät
- 9) hoitaa maa- ja metsätalousministeriön sille erikseen määräämät tehtävät.

Luonnonvarakeskus tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

- suuntaamalla tutkimus- ja asiantuntijatoimintaa vaikuttavuustavoitteiden mukaisesti
- vahvistamalla vuorovaikutusta tiedon, osaamisen ja teknologian hyödyntäjien kanssa
- tuomalla uusiutuvia luonnonvaroja koskevat tietovarannot mahdollisimman avoimesti ja helposti hyödynnettäväksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Luonnonvarakeskukselle vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liit- tyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden li- säksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

— Lynet-yhteistyön (Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymä) ja yliopistoyhteistyön mahdollisuudet hyödynnetään toiminnan tehostamisessa ja vaikuttavuuden parantamisessa.

— Tiedonantajien vastausvelvollisuutta tilastotuotannossa kevennetään edistämällä tietojärjestelmien ja rekisterien yhteiskäyttöisyyttä.

Luonnonvarakeskuksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötövuodet

	2015 toteutuma			2016 arvio			2017 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv ¹⁾	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Tutkimusprosessi	81 919	22 844	952	80 640	27 100	841	80 500	28 950	855
Viranomaisprosessi	33 653	6 222	411	29 640	5 560	321	25 500	5 600	295
Tilastoprosessi	3 972	495	44	6 000	1 000	56	6 000	1 000	56

	2015 toteutuma			2016 arvio			2017 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv ¹⁾	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Asiakkuusprosessi	5 910	4 812	76	7 000	7 000	82	8 000	8 400	94
Yhteensä	125 454	34 373	1 483	123 280	40 660	1 300	120 000	43 950	1 300

¹⁾ Momentin 30.01.05 henkilötyövuodet: 1 600 htv TA 2016 ja arvio henkilöstön määrästä 1 300 htv TAE 2017, josta maksullisen toiminnan osuus on 120 htv.

Luonnonvarakeskuksen tunnusluvut

	2015 toteutuma	2016 arvio	2017 tavoite
Referoidut tieteelliset julkaisut, kpl	566	600	660
Julkistusten, tiedotteiden ja e-julkaisujen lataukset ja kevikki, kpl	17 900	17 000	18 000
Tilastotiedon verkkolatausmäärät, kpl	106 900	110 000	120 000
Annetut lausunnot, kpl	173	175	175
Tunnettuus- ja kiinnostusindeksi	82	90	95
Maineindeksi (1-5), innovaatiot	3,5	3,6	3,7
Maineindeksi (1-5), tuotteet ja palvelut	3,4	3,5	3,7
Maineindeksi (1-5), vuorovaikutus	3,6	3,7	3,9
Referoidut tieteelliset julkaisut / tutkijahtv	0,9	0,9	1,0
Muut tieteelliset julkaisut / tutkijahtv	0,2	0,2	0,3
Muut julkaisut / tutkijahtv	2,0	1,3	1,6
Tilastot / tilastohtv	1,4	1,0	1,05
Tilastot / julkistukset / tilastohtv	4,3	3,3	3,5
Suora tiedonkeruu rekistereistä, %	71	75	72
Väitelleiden osuus (%) henkilöstöstä	24	25	26
Työtyytyväisyysindeksi	3,1	3,2	3,4

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 toteuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Bruttomenot	123 773	122 534	118 742
Bruttotulot	37 213	43 395	46 495
Nettomenot	86 560	79 139	72 247
Siirtyvät erät			
—siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 717		
—siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 149		

Bruttotulot ovat yhteensä 46 495 000 euroa, tästä on yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja 27 895 000 euroa, maksullisen toiminnan tuloja 13 600 000 euroa, EU-maataloustukia 1 100 000 euroa sekä muita tuloja 3 900 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	127	100	100
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	127	100	100
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	63	60	60
— osuus yhteiskustannuksista	53	40	40
Kustannukset yhteensä	116	100	100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	11	0	0
Kustannusvastaavuus, %	109	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 427	9 535	13 500
— muut tuotot	40	20	0
Tuotot yhteensä	7 467	9 555	13 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	4 835	5 215	7 500
— osuus yhteiskustannuksista	3 470	4 100	5 000
Kustannukset yhteensä	8 305	9 315	12 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-838	240	1 000
Kustannusvastaavuus, %	90	103	108
Hintatuki	80	80	80
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-758	320	1 080

Kotimaisen marjakaasvien tuotannon turvaamiseksi sekä ilmastonmuutoksen ja ulkomaisten kasvintuhoojien riskien hallitsemiseksi tarvitaan puhdasta taimiaineistoa. Varmennetun valiotaimiaineiston tuotannon jatkuminen edellyttää hintatukea, joka on enintään 80 000 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	14 646	17 570	15 000
— EU:lta saatava rahoitus	2 904	3 800	5 200

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
— muu valtiontalouden ulkopuolinen rahoitus	7 717	10 800	7 695
Tuotot yhteensä	25 267	32 170	27 895
Hankkeiden kokonaiskustannukset	49 662	58 000	52 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-24 395	-25 830	-24 105
Omarahoitusosuus, %	-49	-44	-46

Tuottavuussäästöjen tilapäiseen käyttöön tarkoitettua määrärahaa 280 000 euroa siirtona momentilta 30.01.23 käytetään valtion vesiviljelyn uudelleenjärjestelyn menoihin.

Määrärahasta käytetään vähintään 168 000 euroa hevostalouden tutkimukseen, mikä on otettu huomioon määrärahas-
sa totopelien tuotto-osuutena momentille 12.30.20 kertyvistä varoista.

Määrärahasta käytetään 400 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahasta noin 600 000 euroa käytetään kalakantojen hoitamiseksi arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutuk-
siin.

Määrärahasta käytetään 200 000 euroa Eläinten hyvinvointikeskuksen toiminnan järjestämiseen Luonnonvarakeskuk-
sen yhteydessä.

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momentille 12.30.99 kertyvät Luonnonvarakeskuksen toiminnan tulot.

Puutarhakasvien jalostusmaksuina vuonna 2017 kertyvät tulot 80 000 euroa ja pääomaluonteiset tulot on merkitty
momentille 12.30.99.

(Luonnonvarakeskuksen henkilötyövuosien määrä vuonna 2017 on 1 300 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on
120 htv.)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläinten hyvinvointikeskuksen toiminnan järjestäminen (siirto momentilta 30.01.01)	100
Eläinten hyvinvointikeskuksen toiminnan järjestäminen (siirto momentilta 30.20.62)	100
Oikeuspoliittisen tutkimuksen vahvistaminen	2
Siirto momentilta 30.01.23	280
Tuottavuussäästöjen tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto	-200
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	61
Palkkaliukumasäästö	-346
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-5 844
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-373
Toimintamenojen säästö (HO 2015)	-102
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	-568
Tasomuutos	-2
Yhteensä	-6 892

2017 talousarvio	72 247 000
2016 II lisätalousarvio	-507 000
2016 talousarvio	79 139 000
2015 tilinpäätös	90 992 000

(21.) Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

2016 II lisätalousarvio	—
2015 tilinpäätös	2 269 000

22. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 343 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää virastoilta, laitoksilta tai muilta organisaatioilta hankittavista, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevista tutkimuksista, selvityksistä sekä arvioinneista aiheutuviin palkkioihin ja muihin kulutusmenoihin sekä niihin liittyvien valtionapujen myöntämiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon tuloina valtion virastojen ja laitosten osuudet yhteistutkimushankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla hankitaan tutkimustietoa pääluokkaperusteluissa todettuja vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita tukevan päätöksenteon tueksi.

Määrärahalla rahoitetaan EU:n ERA-NET -ohjelmiin liittyviä kansallisia tutkimushankkeita ja muiden EU:n strategioiden ja toimintasuunnitelmien toimeenpanoon liittyvien tutkimushankkeiden kansallisia osuuksia. Muiden valtion virastojen ja laitosten rahoitusosuudet tästä määrärahasta rahoitettaviin maa- ja metsätalousministeriön kokonaisvastuulla oleviin yhteistutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille. Tulokertymäksi arvioidaan 30 000 euroa.

2017 talousarvio	1 343 000
2016 talousarvio	1 343 000
2015 tilinpäätös	1 593 000

23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 420 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalalla tuottavuuden edistämistä toteuttavien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan tuottavuuden paranemista. Hallin-

nonalan virastot saavat rahoittaa määrärahalta hankkeita, joista maa- ja metsätalousministeriö on erikseen sopinut viraston kanssa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 30.01.05	-280
Siirto momentille 30.20.02	-920
Siirto momentille 30.20.03	-1 850
Siirto momentille 30.70.01	-520
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.01.01)	1 245
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.01.05)	200
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.20.02)	1 950
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.20.03)	595
Yhteensä	420

2017 talousarvio 420 000

29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 390 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtori (siirto momentilta 28.01.29)	152
Yhteensä	152

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	27 390 000
2016 talousarvio	27 238 000
2015 tilinpäätös	25 652 485

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 353 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen muissa maissa ja Suomessa toimiville kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin maksuihin. Määrärahasta saa käyttää enintään 1 600 000 euroa Euroopan metsäinstituutin perusrahoitukseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-400
Tasokorotus	1 000
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-3
Yhteensä	597

Momentin määräraha on muutettu arviomäärärahaksi.

2017 talousarvio	4 353 000
2016 talousarvio	3 756 000
2015 tilinpäätös	3 744 000

10. Maaseudun kehittäminen

Selvitysosa: Tämä selvitysosa on yhteinen luvuille 30.10 ja 30.20.

Toimintaympäristö

Suomen pinta-alasta valtaosa on maaseutua. Maaseudulla asuu noin kolmannes väestöstä. Maaseutualueet toimivat sekä yritystoiminnan että pysyvän ja vapaa-ajan asumisen ympäristönä. Maaseutualueiden mahdollisuudet liittyvät yritystoiminnan monipuolistumiseen sekä biotalouden kestäväan ja monipuoliseen hyödyntämiseen. Yrittäjyyden ja asumisen mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää sitä, että eri hallinnonalojen yhteistyöllä varmistetaan maaseudun hyvä saavutettavuus sekä perusrakenteiden ja palvelujen toimivuus. Tarvitaan myös omaehtoista paikallista kehittämistä, jolla edistetään maaseudun elinvoimaisuutta.

Maaseutualueiden elinkeinorakenne vaihtelee maaseututyypeittäin ja alueittain. Harvaan asutulla maaseudulla elinkeinorakenne on yksipuolinen ja haavoittuva. Ydinmaaseudulla ja kaupunkien läheisellä maaseudulla elinkeinorakenne on monipuolisempi ja työllistymisen mahdollisuudet paremmat. Mikro- ja pienyritysten määrä on kasvanut erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla, mistä johtuen kaupunkien läheisen maaseudun kehitysero suhteessa harvaan asuttuun ja ydinmaaseutuun on edelleen hieman kasvanut. Kehityssuunnan arvioidaan jatkuvan. Alueellisesti tarkasteltuna maaseutualueiden tilanne on parempi Etelä- ja Länsi-Suomessa kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Monet maamme tulevaisuuden haasteista korostuvat maaseudulla. Väestön väheneminen maaseudulla on tasaantunut, mutta väestörakenteen vinoutuminen jatkuu. Vanhusten osuus väestöstä kasvaa erityisesti harvaan asutuilla maaseutualueilla. Vanhushuoltosuhte (yli 64-vuotiaiden määrää yhtä 15—64-vuotiaasta työkäistä kohden) on 0,5 harvaan asutulla maaseudulla, 0,4 ydinmaaseudulla ja 0,29 kaupunkien läheisellä maaseudulla, kun se kaupunkialueilla on 0,28 ja koko maassa keskimäärin 0,31. Maaseudun alhaisempi tulotaso sekä pitkät etäisyydet ja harva asutus vaikeuttavat mm. palvelujen ylläpitoa. Palveluiden turvaamiseksi tarvitaan yhteiskunnan tuen lisäksi innovaatioita ja uusyrityttäjäyttä. Maaseudulla työllisyystilanne on kokonaisuudessaan varsin heikko ja pitkäaikaistyöttömien osuus suuri. Samalla monilla maaseutuyrityksillä on kuitenkin puutetta ammattitaitoisesta työvoimasta. Toisaalta työvoimavaltaisilla toimialoilla, kuten puutarhataloudessa ja kasvihuonetuotannossa, on yhä enemmän ulkomaalaisia työntekijöitä.

Kotimainen maataloustuotanto on ruokaketjun perusta. Maataloutta harjoitetaan koko maassa, vaikka tuotanto on viime vuosina keskittynyt tuotanto-oloiltaan suhteellisesti edullisimmille alueille. Maatilojen määrä on vähentynyt ja tilakoko kasvanut jo vuosikymmenien ajan, mutta tuotantomäärät ja peltoala ovat silti säilyneet suhteellisen vakaina. Keskeisten tuotteiden tuotantomäärät vastasivat likimain kotimaista kulutusta lukuun ottamatta naudan- ja lampaanlihan, rukiin ja sokerin tuotantoa sekä valkuais- ja öljykasvien tuotantoa kotieläinsektorin ruokinnan ns. täydennysvalkuaiseksi. Valkuaisomavaraisuus on merkittävä huoltovarmuuskysymys jo nyt, mutta yhä vahvemmin tulevaisuudessa. Valkuaisen kysyntä kasvaa maailmanlaajuisesti. Lisäksi häiriöt tuotannossa esimerkiksi sääolosuhteista johtuen saattavat väliaikaisesti heikentää eläinrehujen tärkeimmän valkuaislähteen soijan riittävää tarjontaa.

Maatalouden rakennekehityksen arvioidaan jatkuvan edelleen nopeana. Tilamäärä vähenee, tuotanto tehostuu ja keskittyy suurempiin tuotantoyksiköihin. Keskimääräinen peltoala on kasvanut 16,2 hehtaarilla vuodesta 2000 ollen nyt noin 44,2 ha (luomutilat 52,8 ha). Vastaavasti myös kotieläintalouden tuotantoyksiköiden koko kasvaa ja tuotannossa otetaan käyttöön uutta teknologiaa. Esimerkiksi maitotilojen keskilehmäluku on noin 33 lehmää, kun se oli 15,2 lehmää vuonna 2000. Maidosta arviolta yli neljäsosa tuotetaan tiloilla, joilla on käytössä lypsyrobotti. Suhteellisen kilpailukyvyn säilyttäminen edellyttää, että maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitys on vähintään yhtä nopeaa kuin keskeisissä kilpailijamaissa. Rakennetuilla on keskeinen merkitys investointien edistäjänä. Osa maatiloista valitsee

tuotannollisen erikoistumisen sijasta toiminnan monipuolistamisen, mikä näkyy muuta yritystoimintaa harjoittavien maatilojen suhteellisen osuuden kasvuna.

Maatalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyn ylläpito on tärkeää, jotta kotimainen raaka-ainetuotanto säilyy, jolloin myös ruoan alkuperä tunnetaan mahdollisimman hyvin. Riittävä kannattavuus on myös edellytys tuotantoa kehittäville investoinneille ja sille, että tiloille saadaan tuotannon jatkajia. Investoinnit ja osaamisen kehittäminen parantavat tuotannon tehokkuutta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Jatkossakin tarvitaan niin tuotannon peruskannattavuuden turvaavia viljelijätukia kuin pidemmän aikavälin kehitystä edistäviä rakennetukia, jotta perheviljelmiin perustuvalla monipuolisella maataloustuotannolla säilyy toimintaedellytykset.

Maatalouden taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut vaikeammin ennakoitavaksi tuotteiden ja tuotantopanosten hintojen aikaisempaa suuremman vaihtelun vuoksi. Viime vuosina tuotantopanosten hinnat ovat nousseet tuotteiden hintoja nopeammin, mikä on heikentänyt tuotannon kannattavuutta erityisesti kotieläintaloudessa. Venäjän elintarvikkeiden tuontikiellon kaltaiset ennakoimattomat tapahtumat ovat heikentäneet edelleen kannattavuutta, erityisesti maidontuotannossa. Kilpailutilanteesta johtuen maatilojen mahdollisuudet parantaa kannattavuutta markkinaehtoisesti ovat rajalliset. Maataloustuotteiden myyntitulojen ja tuotantopanosten hintojen kehitykseen valtiovallan toimin ei voida juurikaan vaikuttaa.

Maataloustuotannon kannattavuuteen vaikuttaa myyntitulojen ja kustannusten ohella keskeisesti maatalouden EU:n rahoittamat ja kansalliset tuet. Niiden osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta on noin kolmannes. Kaikki merkittävät tukijärjestelmät uudistuivat vuonna 2015, joten tukijärjestelmien sisältö on nyt pääosin tiedossa lähivuosiksi, mikä helpottaa tuotannon suunnittelua. Tukikokonaisuus on rakennettu siten, että se on eri tuotantosuuntien ja alueiden kannalta mahdollisimman tasapainoinen.

Maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky Suomen olosuhteissa perustuu tulevaisuudessa entistä enemmän kaikkien ruokaketjun toimijoiden vahvaan osaamiseen ja innovaatioiden kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon. Näitä ovat mm. uudet biotalouden tuotteet, uudet tuotantoteknologiat ja uudet ympäristöystävälliset tuotantotavat. Kilpailukykyä voidaan lisätä kasvattamalla tuotannon jalostusarvoa elintarvikeketjussa, viennin kasvattamisella tai erikoistumalla esimerkiksi luomutuotantoon. Myös luonnontuoteala on kasvava sektori, joka tarjoaa erilaisia hyvinvointihyötyjä ja kaupallisia mahdollisuuksia.

Elintarvikesektori on teollisuuden aloista neljänneksi suurin. Koko ruokaketju maataloudesta elintarvikeiteollisuuteen ja kauppaan työllistää Suomessa noin 300 000 henkeä eli noin 12 % työllisestä työvoimasta. Elintarvikkeiden jalostus on Suomessa polarisoitunut. Muutamalla suurella yrityksellä on alalla vahva rooli, vaikka henkilöstömäärällä mitattuna alan yrityksistä 99 % lukeutuu alle 250 henkilöä työllistäviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Ruokaketjun kannalta keskeistä on, että alalla on vahvoja, innovatiivisia ja kilpailukykyisiä yrityksiä.

Ruoalla on tärkeä osa ihmisten arjessa ja se on myös osa kansallista kulttuuria ja identiteettiä. Kuluttajien valinnat ja ruokaosaaminen vaikuttavat vahvasti ruokasektoriin ja sen tulevaisuuteen. Entistä useammin kuluttajien ostopäätösten perusteena ovat oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella myös tuotantoeläinten hyvinvointi sekä tuotantoketjun aiheuttama ympäristökuormitus ja työllisyysnäkökulmat. Ruokaketju on pidentynyt ja kansainvälistynyt, ja toisaalta kiinnostus mm. lähi- ja luomuruokaan on kasvanut. Ruoan alkuperä, tuotantotavat, turvallisuus ja puhtaus kiinnostavat kuluttajia entistä enemmän. Viestinnän ja ruokakasvatuksen kautta voidaan lisätä tietoa vastuullisesta ja kestävästä ruokajärjestelmästä.

Ruokamarkkinoiden globalisoituminen tuo haasteita hallita ruokasektorin riskejä kuten tauteja, jotka leviävät elintarvikkeiden, elävien eläinten tai eläintuotteiden sekä kasvien välityksellä maista, joiden tauti- ja hygieniatilanne on heikko tai joiden tuotanto-olosuhteet ovat sellaiset, että näitä riskejä ei pystytä hallitsemaan. Valveutuneet kuluttajat edellyttävät vastuullista toimintaa sekä kaupalta, teollisuudelta että alkutuotannolta. Ruokasektorin eri osat kytkeytyvät monin tavoin toisiinsa, ja tällöin yhden osapuolen menestyminen vaikuttaa muidenkin osapuolien menestymiseen. Tätä kokonaisuutta ohjataan ruokapolitiikalla. Uusi ruokapoliittinen selonteko annetaan eduskunnalle syksyllä 2016.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan elinkeinot ovat merkittäviä luonnonvarojen hyödyntäjiä. Tästä aiheutuvia haittavaikutuksia vähennetään eri toimenpitein. Maatalouden ravinnepäästöt maaperään ja vesistöihin ovat vähentyneet maaseutuohjelman toimenpiteiden, ympäristötietoisuuden ja -osaamisen lisääntymisen, kulutustottumusten muutosten sekä uusien tarkennettujen tuotantomenetelmien ja luomutuotannon lisääntymisen seurauksena. Ilmastonmuutos, luonnonvarojen määrä ja laatu, kaavoitus ja muu yhdyskuntarakenteen ohjaus sekä energian tuotantotavat vaikuttavat olennaisesti myös ruokasektorin ja maaseutualueiden kehitykseen. Tulevaisuudessa tärkeinä haasteina säilyvät ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Ne edellyttävät ratkaisuja, jotka vaikuttavat maankäyttöön, energian kulutukseen, ravinteiden kierrätykseen, maataloustuotantoon ja tuotantotekniikkaan. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti maatalousperäisten energialähteiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät lähivuosina.

Keskeiset toimenpiteet ja keinot yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi

Pääluokkaperusteluissa esitettyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista edistetään maaseudun kehittämisen (luku 30.10) ja maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20) politiikkasektoreiden määrärahoihin ja toimenpitein.

Maaseudun kehittämisen ensisijaisena tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestäväällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla muun muassa maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun elinkeino- ja 4H-neuvonnan avulla. Keskeisiä välineitä ovat Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän työtä jatkavan Maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) työ ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020 (jäljempänä maaseutuohjelma), jonka voimavaroja suunnataan erityisesti harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle. Maaseutuohjelman avulla edistetään maaseutualueiden kasvua, työllisyyttä ja kestäväää kehitystä sekä omalta osaltaan maatalouden ja muun ruokaketjuun perustuvan liiketoiminnan kilpailukykyä ja kasvua. Ohjelmalla pyritään maaseudun peruselinkeinojen säilymiseen, monipuolistamiseen ja paikallisen omaehtoisen toiminnan vahvistamiseen. Ohjelman toimenpiteillä pyritään parantamaan ympäristön tilaa. Maaseudulla asumisen ja yrittämisen edellytyksiin vaikutetaan tukemalla palveluita ja saavutettavuutta. Maaseutuohjelman toimenpiteitä rahoitetaan sekä luvun 30.10 määrärahoihin (mom. 30.10.40, 30.10.41, 30.10.43 ja 30.10.64 sis. teknisen avun) että luvun 30.20 määrärahoihin (mom. 30.20.43 ja 30.20.44).

Maaseutuohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että ohjelmakauden 2014—2020 aikana luodaan yhteensä vähintään 5 000 uutta työpaikkaa, tuetaan 6 000 yrityksen aloittamista, kehittämistä ja investointeja sekä koulutetaan vähintään 20 000 henkilöä. Maatalouden rakennetuen tavoitteena on 9 000 tuettua investointia ja 2 700 tuettua sukupolvenvaihdosta. Ohjelman tuloksia seurataan vuosittain. Omaehtoista paikallista kehittämistä seurataan Leader-rahoitteisten kehittämishankkeiden määrän perusteella.

Maatalouden kilpailukyvyn edellytyksiä tuetaan peruskannattavuutta tukevilla viljelijätuilla, maatalouden kannattavuuden ja tuottavuuden kehitystä tukevilla rakennetuilla sekä tutkimuksen ja neuvonnan keinoin. Viljelijöiden tulotason ja tuotannon kannattavuuteen vaikutetaan erityisesti EU:n suorien tukien (mom. 30.20.41), luonnonhaittakorvausten (mom. 30.20.44) ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien (mom. 30.20.40) avulla. Viljelijätuista noin puolet sisältyy maaseutuohjelmaan. Tukijärjestelmäkohtaiset tavoitteet on esitetty momenttien selvitysosissa.

Vuosien 2015—2017 viljelijätuet ja tukien EU-osuudet (milj. euroa)¹⁾

	2015 ²⁾	2016 arvio	2017 arvio
Eläinten hyvinvointikorvaukset	65	68	68
— valtion osuus	38	39	39
— EU:n osuus	27	29	29
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	327	322	325
EU-tulotuki ³⁾	523	523	523

	2015 ²⁾	2016 arvio	2017 arvio
Peltoalaperusteiset ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannon investoinnit yhteensä	249	278	290
— valtion osuus	144	161	168
— EU:n osuus	105	117	122
Luonnonhaittakorvaukset yhteensä	552	547	552
— valtion osuus	455	450	455
— EU:n osuus	97	97	97
Yhteensä viljelijätuet	1 716	1 738	1 758
— valtion osuus	964	972	987
— EU:n osuus	752	766	771
— EU:n osuus, %	44	44	44

1) Taulukossa on tarkasteltu vuosiin 2015—2017 kohdistuvaa tukea. Tuen maksatus voi jakautua tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

2) Vuoden 2015 lisätalousarvioissa budjetoitiin kertaluonteisesti yhteensä 20 milj. euroa momentille 30.10.44 maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseen Venäjän asettamista vastapakotteista johtuvien vaikeuksien korvaamiseen.

3) Vuonna 2016 arvioidaan maksettavan lisäksi EU:n kriisitukea 8,9 milj. euroa.

Maataloustuotemarkkinoiden liiallisia häiriötilanteita vakiinnutetaan EU:n markkinajärjestelmään sisältyvillä markkina- ja interventiotuimien avulla. Vientitukien käytöstä luovutaan joulukuun 2015 WTO-ministerikokouksessa sovitun mukaisesti. EU-markkinatukien määrän arvioidaan pienentyvän vuoden 2016 tasosta 1 milj. euroa. Markkinatuet ovat EU:n kokonaan rahoittamaa (mom. 30.20.41). Interventiotuiminta on lähinnä tuotteiden varastointia. Tuimien rahoitusta varten on Maatalouden interventiorahasto, jonka menot rahoitetaan pääosin EU:n maatalouden tukirahaston varoista.

Maatalouden toimintaympäristön nopea muutos edellyttää uusinta tietoa ja sen nopeaa välittymistä viljelijöille mm. laajenevien tilojen tuotannon järjestämisestä, johtamisesta ja riskienhallinnasta. Neuvontajärjestöt tukevat maaseutuyritysten toimintaa lisäämällä liiketoiminta- ja markkinaosaamista, edistämällä tuottavuutta ja sukupolvenvaihdoksia ja muita omistajanvaihdoksia. Neuvontajärjestöjen valtionavustukset, joilla turvataan osaltaan neuvonnan alueellinen ja sisällöllinen kattavuus, on budjetoitu momentille 30.10.50. Lisäksi momentin 30.20.43 varoin toteutetaan maaseutuohjelman neuvontajärjestelmää. Neuvontajärjestöt osallistuvat myös tämän neuvonnan toteutukseen.

Maatalouden rakennetuet edistävät rakenne- ja tuottavuuskehitystä ja parantavat siten maatalouden kannattavuutta ja kilpailukykyä. Aloitustukien tavoitteena on parantaa maatalousyrittäjien ikärakennetta ja turvata tuotannon jatkuvuutta. Rakennetuet suunnataan perheviljelmille ja niiden muodostamille yhteenliittymille. Käytettävissä olevat varat kohdennetaan elinkeinon jatkuvuuden ja tuotannon kannattavuuden parantamisen kannalta keskeisiin kohteisiin. Investointien koko on viime vuosina kasvanut, mikä osaltaan lisää tuen tarvetta. Esimerkiksi tuotannon tehostumisen ja laajentumisen myötä tuotosseurantaan kuuluvilla lypsykarjatililla tuotettu maitomäärä tilaa kohden on kolminkertaistunut viimeisten viidentoista vuoden aikana ja samaan aikaan keskimääräinen lehmäluku tiloilla on kaksinkertaistunut.

EU-osarahoitteiset investointi- ja aloitusavustukset rahoitetaan talousarviosta (mom. 30.10.40). Kokonaan kansallisesti rahoitettavat investointiavustukset myönnetään ja maksetaan edelleen Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makeran) varoista. Makeran taloudellista tilannetta on tarkasteltu seuraavassa taulukossa. Maatalouden investointeja ja tilanpidon aloittamista edistetään myös korkotuen avulla (mom. 30.10.41).

MAKERAsta ja talousarviosta myönnettävät maatalouden rakennetuet tukimuodoittain vuosina 2015—2017 (milj. euroa)

	2015 tilinpäätös	2016 arvio	2017 arvio
MAKERA			
Käytettävissä olevat varat yhteensä	84,96	123,30	145,60
— omat tulot (mm. lainojen lyhennykset ja korot)	30,65	26,20	22,00
— lainojen ja avustusten peruutukset	0,15	0,10	0,20
— tulot EU:lta + sekalaiset tulot	7,94	25,00	-
— edelliseltä vuodelta siirtyvä määrä	45,27	60,80	85,20
— muut tulot	0,70	0,20	0,20
— siirto talousarviosta	0,25	11,00	38,00
LAINAT, yhteensä			
MAKERAsta (valtionlainat)	0,86	2,20	2,00
Korkotukilainat yhteensä (mom. 30.10.41)	79,61	250,00	250,00
AVUSTUKSET			
MAKERAsta	13,87	24,50	44,50
EU-osarahoitteiset avustukset (mom. 30.10.40)	41,43	88,00	67,50 ¹⁾
KORKOTUKILAINOJEN KORKOTUKI (mom. 30.10.41)	12,67	17,00	21,00

¹⁾ Lisäksi vuodelta 2016 arvioidaan siirtyvän sitomatonta myöntövaltuutta 10,5 milj. euroa.

Hallitusohjelman mukaisesti maatalouden kannattavaan parantamiseen panostetaan Makeran kautta hallituskauden aikana vuosina 2016—2018. Vuodelle 2017 ehdotettujen avustusten, korkotukilainojen myöntövaltuuden ja Makerassa käytettävissä olevien varojen arvioidaan riittävän maatalouden pitkän aikavälin rakennekehitystarpeen mukaiselle investointimäärälle.

Luopumistukijärjestelmän (mom. 30.10.42) avulla edistetään yksikkökoon kasvua sekä maatalouden ja porotalouden sukupolvenvaihdoksia. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää. Nykyinen luopumistukijärjestelmä on käytössä vuoteen 2018 saakka.

Maa- ja elintarviketalous

	2013	2014	2015 arvio	2016—2017 tavoite
Maatalouden yrittäjätulo (euroa/FWU) ¹⁾	19 300	18 800	10 000	kasvaa
Kotimaisen tuotannon osuus (%) kulutuksesta				
— liha yht.	81	81	81	ennallaan
— maitotuotteet yht.	68	70	67	kasvaa
Täydennysvalkuaisen omavaraisuusaste (%) ²⁾	14	12	16	kasvaa
Maataloustuotannon arvo (milj. euroa) ³⁾	4 175	3 906	3 670	kasvaa
Elintarviketuotannon bruttoarvo yhteensä (milj. euroa) ⁴⁾	28 262	27 742	<27 742	kasvaa
Elintarvikeviennin arvo (milj. euroa)	1 626	1 595	1 473	kasvaa

- 1) FWU on kokopäiväisesti työskentelevän yhden yrittäjäperheen jäsenen työpanos. Vuosien 2014 ja 2015 luvut ovat arvioita.
- 2) Sisältää rypsin, rapsin, härkäpavun ja herneen osuuden kotieläinsektorin täydennysvalvauksesta.
- 3) Vuosien 2014 ja 2015 luvut ovat arvioita.
- 4) Maatalouden, elintarviketeollisuuden, ravitsemistoiminnan sekä elintarvikkeiden tukku- ja vähittäiskaupan tuotannon bruttoarvo. Vuosien 2014 ja 2015 luvut ovat arvioita.

Maaseutuohjelma sisältää toimenpiteitä *ympäristön tilan parantamiseksi*. Toimenpiteistä merkittävimmät ovat mom. 30.20.43 rahoitettavat maatalouden ympäristökorvaukset ja luonnonmukainen tuotanto. Nämä on sovitettu yhteen suorien tukien järjestelmässä olevan viherryttämistuen kanssa. Maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seuranta-tutkimuksen (1995—2013) tulokset osoittavat, että maatalouden ravinnekuormituspotentialiaali ravinnetaseilla mitattuna on vähentynyt.

Maaseutuohjelma sisältää myös muita merkittäviä toimenpiteitä ympäristön tilan parantamiseksi. Ohjelman toimenpiteet mahdollistavat maataloustuotannon ja ruokaketjun kestävä kehittämisen siten, että maatalouden ravinteet saadaan hyötykäyttöön ja kiertoon. Investointituet mahdollistavat lannan kierrätyksen järjestämisen prosessoimalla ja kehittämällä logistiikkaa ja uusia lannoitustuotteita. Hankkeilla edistetään kotieläintuottajien ja kasvinviljelytilojen yhteistyötä sekä kehitetään tuottajajärjestöjen kanssa yhteistyössä koko tuotantoketjun ravinteiden kierrätystä ja ekotehokkuutta.

Maatalouden ilmasto-ohjelman (Askeleita kohti ilmastoystävällistä ruokaa) toimenpiteillä pyritään vähentämään ruoan ilmastokuormitusta sekä lisäämään ruokajärjestelmän sopeutumista ilmastomuutokseen ja samalla ottamaan huomioon kuluttajien tuotannon vastuullisuuteen liittyvät toiveet.

Ympäristökuormituksen vähentäminen

	1995—1999 keskim.	2000—2006 keskim.	2007—2013 keskim.	2014 toteuma	2015—2017 tavoite
Valtakunnallinen typpitase, kg N/ha ¹⁾	70,7	54,5	47,2	48,8	<46,0
Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha ¹⁾	12,9	7,7	4,1	3,9	<5,0
Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ²⁾	6,7	6,4	6,4	6,5	<6,5
Maatalouden maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ³⁾	7,0	7,2	7,3	7,6	<7,6
Maatalouden ammoniakkipäästöt kt/vuosi ⁴⁾	31,6	32,2	32,3	33,5	<33,5

1) Typpi- ja fosforitase kuvaavat peltohehtaarelle käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sitoutuneiden ravinnemäärien erotusta (lukutiedot Luke).

2) Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöiksi luetaan metaanipäästöt kotieläinten ruuansulatuksesta ja lannankäsittelystä, dityppioksidipäästöt lannankäsittelystä ja viljelymaasta sekä kalkituksen hiilidioksidipäästöt, lukutiedot Tilastokeskus ”Greenhouse gas emissions in Finland 1990–2014” 15.1.2016. Päästölaskennassa tapahtuneiden muutosten vuoksi koko aikasarja on muuttunut.

3) Maatalouden maankäyttösektorin (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätaloussektori) kasvihuonepäästöjä ovat viljelysmaasta ja ruohikkoalueilta syntyvät hiilidioksidipäästöt, lukutiedot Tilastokeskus ”Greenhouse gas emissions in Finland 1990–2014” 15.1.2016. Päästölaskennassa tapahtuneiden muutosten vuoksi koko aikasarja on muuttunut.

4) Lähde: Kaukokulkeutumissopimukselle toimitettu inventaarioraportti - Informative Inventory Report, IIR 2016.

EU-rahoitteisiin ruokaketjun kehittämistoimenpiteisiin (momentti 30.20.46) kuuluvat esimerkiksi hedelmä- ja vihannesorganisaatioiden toimenpideohjelmat. Kokonaan kansallisesti rahoitettavaa tukea momentilta 30.20.47 myönnetään toimenpiteisiin, joiden tavoitteina ovat muun muassa kuluttajan luottamuksen vahvistaminen, ruoan ja ruokakulttuurin arvostuksen nostaminen, ruokaketjun toimijoiden osaamisen varmistaminen, terveellisten ruokatottumusten edistäminen sekä varmistetun jäljitettävyyden ja vastuullisuusjärjestelmän kehittäminen suomalaisen ruokaketjuun. Momentin varoin tuetaan myös luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Lähiruoka- ja luomuhjelmien yhteisenä tavoitteena on kasvattaa lähi- ja luomuruoan osuutta julkisista hankinnoista parantamalla hankintaosaamista ja laadullisia kriteereitä. Luomuhjelmalla pyritään nostamaan luomuviljelty peltoala 20 %:iin viljelyalasta vuoteen 2020 mennessä.

Luomu- ja lähiruoka

	2013	2014	2015	2016—2017 tavoite
Elintarvikealan mikro- ja pienyritysten ¹⁾				
— lukumäärä (kpl)	2 797	2 815	>2 815	kasvaa
— tuotannon jalostusarvo (milj. euroa)	661,7	646,5	>646,5	nousee
Luomuviljelty peltoala (%) ²⁾	9,0	9,4	9,9	kasvaa
Luomukotieläintilojen lukumäärä (kpl) ²⁾	814	825	899	kasvaa
Luomuelintarvikevalmistajien lukumäärä (kpl) ¹⁾	621	651	>680	kasvaa

¹⁾ Yritysten lukumäärätiedot Ruoka-Suomi-tilasto, jalostusarvo Tilastokeskuksen toimipaikkatilasto. Tilastojen valmistumisen aikatauluista johtuen vuoden 2015 toteumaa ei saatavilla.

²⁾ Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu ovat tärkeitä suomalaisen ruoan vahvuuksia. Hyvän tilanteen säilymistä pidetään yllä säädösohjauksen, neuvonnan, omavalvonnan sekä riskiperusteisen viranomaisvalvonnan keinoin. Turvallisuusriskien hallinnassa painottuvat eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien (zoonoosit) leviämisen estäminen, uusien vakavien eläintautien ja vaarallisten kasvintuhoojien leviämisen estäminen Suomeen sekä kriisinhallinnan kehittäminen. Korkeatasoiset, turvalliset ja Suomeen soveltuvat tuotantopanokset varmistavat omalta osaltaan maatalouden toimintaedellytyksiä.

Tavoitteena on yhteistyössä elintarvikeketjun kanssa varmistaa elintarvikkeiden hyvä ravitsemuksellinen laatu, elintarvikkeiden turvallisuus sekä se, että elintarvikkeista annetut tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan. Väärennösten, peptosten ja harmaan talouden vastaisia toimia elintarvikeketjussa tehostetaan.

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä suomalaiseen elintarvikeketjuun luodaan sellaiset turvallisuus-, laatu- ja jäljitettävyysjärjestelmät, joilla varmistetaan elintarviketurvallisuusriskien sekä toimijoiden ja kuluttajien taloudellisten riskien hallinta ja jotka luovat hyvät edellytykset myös elintarvikkeiden viennille. Eläinten hyvinvointia edistetään lainsäädäntöä uudistamalla, tukijärjestelmien (mom. 30.10.43) ja valvonnan keinoin.

Koko elintarvikeketjun kattavaa elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyvää valvontaa kehitetään EU:n säädösten edellyttämällä tavalla. Valvontaa ja tutkimusta suunnataan siten, että ne tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

	2013	2014	2015	2016—2017 tavoite
Vaarallisia tai helposti leviäviä eläintauteja (kpl)	2	0	0	0
Vaarallisia kasvintuhoojia (uusia pysyvästi) (kpl)	0	1	0	0
Eläinten hyvinvointikorvauksia saaneiden tilojen osuus kotieläintiloista (%)	36	38	42	kasvaa
Raportoidut elintarvikevälitteiset ruokamyrkytysepidemiat (kpl)	43	36	40	alle 45
— niissä sairastuneiden määrä (kpl)	573	702	655	alle 1 000

	2013	2014	2015	2016—2017 tavoite
Salmonellan esiintyvyys (%)				
— elintarviketuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa	alle 1	alle 1	alle 1	alle 1
— elintarviketuotantoeläinten rehuissa	alle 0,5	0	0	0
OIVA-huoneistotarkastuksissa parhaimpien tason saavuttaneet kohteet (%)	82,4	86	88	yli 85
Vaatimukset täyttävien tarkastuskohteiden osuus (%)				
— maatalouden tuotantopanokset (siemenet, lannoitevalmisteet, kasvinsuojeluaineet ja rehut)	yli 95	yli 95	yli 94	yli 95
— luonnonmukainen elintarvikeketju	yli 95	97	98	yli 95
— otantaan perustuva eläinsuojeluvalvonta	71	78	82	yli 85

Viranomaisvalvonnan kehittämisessä tavoitteena on samantasoisten ja yhdenmukaisten palveluiden turvaaminen koko maassa sekä vaikuttavuuden ja kattavuuden parantaminen riskinarvioinnin perusteella ja omavalvonnan avulla. Elintarvikevalvontatietojen julkistamista kehitetään. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira (mom. 30.20.02) johtaa, ohjaa ja kehittää valvontaa koko elintarvikeketjussa sekä tekee tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointia valvonnan ja riskinhallinnan tueksi.

40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 71 976 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2017 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 67 500 000 eurolla. Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuoden 2016 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2017.

Selvitysosa: Nuoren viljelijän ja nuoren elinkeinonharjoittajan aloittamisavustukset sekä maatalouden investointiavustukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Avustuksilla parannetaan maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä, pienennetään tilanpidon aloittamiseen liittyvää taloudellista riskiä sekä osaltaan turvataan maataloustuotannon jatkumista. Investointeja tuetaan momentilta myönnettävien osarahoitteisten avustusten lisäksi korkotuella (mom. 30.10.41) sekä Maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnettävillä kansallisilla avustuksilla ja valtioneuvostokauksilla.

Avustuspäätösten kokonaismääräksi arvioidaan 67 500 000 euroa. Tästä määrästä aloitusavustuksia arvioidaan olevan noin 12 000 000 euroa ja investointiavustuksia 55 500 000 euroa. Avustusten maksatus ajoittuu neljälle vuodelle.

Vuonna 2017 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 71 976 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 30 230 000 euroa ja kansallista osuutta 41 746 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Ennen vuotta 2017 tehdyt sitoumukset	55,1	33,2	10,9	-	-	99,2
Vuoden 2017 sitoumukset	16,9	25,2	16,9	8,5	-	67,5
Menot yhteensä	72,0	58,4	27,8	8,5	-	166,7

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.40 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		esitys 2017
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2015	budjetoitu 2016	
Aloitus- ja investointiavustukset	170,9	236,1	407,0	-	54,8	72,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	17 176
Yhteensä	17 176

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	71 976 000
2016 talousarvio	54 800 000
2015 tilinpäätös	22 000 000

41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Valtuus

Vuonna 2017 korkotukea saa hyväksyä enintään 250 000 000 euron lainapääomalle. Mikäli vuoden 2016 myöntämismäärä on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2017.

Selvitysosa: Maatalouden rakennetukilain nojalla myönnettävissä korkotukilainoissa vuosittainen korkotuki on vuodesta 2013 alkaen myönnettyissä lainoissa enintään kolme prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä ja aiemmin myönnettyissä vastaavasti enintään neljä prosenttia. Aikaisemman rahoituslainsäädännön nojalla vuosina 1996—2012 myönnettyissä lainoissa korkotuen enimmäismäärä on enintään neljä tai viisi prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä lainan myöntämisaikakohdasta riippuen. Ennen vuotta 1996 myönnettyistä maaseutuelinkeinolain mukaisista lainoista maksetaan luottolaitokselle korkotukea 50 % luottolaitoksen perimästä kokonaiskorosta. Maatilalain mukaisille lai-

noille maksettavan korkohyvityksen määrä vaihtelee lainan myöntämivuodesta ja lainalajista riippuen. Korkotukilainojen takaisin maksamatta oleva pääoma oli vuoden 2015 lopussa yhteensä noin 1,56 mrd. euroa. Määrärahan mitoituksessa on oletettu vuonna 2017 keskimääräiseksi korkotueksi 2,4 prosenttia korkotukilainojen pääomasta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Ennen vuotta 2017 myönnettyt korkotukilainat	20,3	27,2	25,1	24,5	158,2	255,3
Vuonna 2017 myönnettävät korkotukilainat	0,7	2,8	4,9	5,5	12,6	26,5
Menot yhteensä	21,0	30,0	30,0	30,0	170,8	281,8

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	4 000
Yhteensä	4 000

2017 talousarvio	21 000 000
2016 talousarvio	17 000 000
2015 tilinpäätös	12 673 232

42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 57 230 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) luopumiseläkelain (16/1974) mukaisten korvausten maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten maksamiseen
- 3) vuosien 1995—1999 luopumistukijärjestelmän ja maatalouden metsätoimenpideohjelman kokonaan kansallisesti rahoitettavien neuvoston asetuksen (EY 1290/2005) artiklan 31 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) ja 33 (maaseuturahastoa koskevat erityiset säännökset), neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 30 (tukikelpoisuus) ja artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luopumistuella edistetään yksikkökoon suurentamista ja sukupolvenvaihdoksia maa- ja porotaloudessa. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää. Uusia luopumistukipäätöksiä voidaan tehdä vielä vuonna 2018, jonka jälkeen maatalouden varhaiseläkkeiden myöntäminen ei ole enää mahdollista Euroopan unionissa.

Vuonna 2017 maksetaan kokonaan kansallisesti rahoitettavista viidestä maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä (ajanjaksot 2000—2002, 2003—2006, 2007—2010, 2011—2014 ja 2015—2018) sekä aiempien vuosien luopumiseläke- ja -korvausjärjestelmästä aiheutuvia menoja sekä niihin liittyviä sopimusten hoitokuluja. Luopumistukijärjestelmän tuen piiriin arvioidaan vuonna 2017 tulevan noin 140 luopujaa.

Luopumistukien ja -eläkkeiden toteutuminen vuonna 2017

Tukimuoto	Järjestelmän piiriin tullut sen voimassaoloaikana		Eläkkeitä maksussa v. 2017 lopussa, arvio kpl	Keskimääräinen korvaus v. 2017, arvio euroa/kk
	Tiloja	Luopujia		
Luopumiseläke			9 378	241
Luopumistuki 2000—2002	1 845	2 949	0	0
Luopumistuki 2003—2006	3 389	5 794	119	959
Luopumistuki 2007—2010	2 467	4 298	567	741
Luopumistuki 2011—2014	2 089	3 079	1 965	1 011
Luopumistuki 2015—2018 ¹⁾	288	461	419	1 022
Yhteensä	10 078	16 581	12 448	

¹⁾ Arvio vuoden 2017 lopun tilanteesta.

Vuosina 2016 ja 2017 määrärahan tarpeen arvioidaan jakautuvan seuraavasti (milj. euroa)

	2016 arvio	2017 arvio
Luopumiseläkkeet	31,64	29,01
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2000—2002	0,32	0,08
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2003—2006	3,28	1,96
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2007—2010	8,63	6,15
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2011—2014	26,48	25,09
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2015—2018	1,36	3,92
Hoitokulu ¹⁾	1,64	1,58
Yhteensä	73,35	67,79²⁾

¹⁾ Hoitokulun perusteet ovat voimassa vuosille 2015—2018.

²⁾ Vuonna 2017 menoista arvioidaan rahoitettavan 0,26 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla, minkä johdosta vuonna 2017 budjetoidaan 67,53 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luopumistuen lopettaminen (HO 2015)	-6 000
Siirto momentille 30.20.62	-300
Tarvearvion muutos	-9 100
Yhteensä	-15 400

2017 talousarvio	57 230 000
2016 talousarvio	72 630 000
2015 tilinpäätös	76 630 000

43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 67 767 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien eläinten hyvinvointikorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvas-
taisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Eläinten hyvinvointikorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020.

Eläinten hyvinvointikorvausten tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on tuotantoeläinten lajinmukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvointisitoumus voidaan tehdä naudoista, sioista, lampaista, vuohista sekä siipikarjasta. Eläinten hyvinvointisitoumuksissa viljelijä sitoutuu noudattamaan toimenpiteen ehtoja valitsemiensa eläinlajien osalta. Sitoumus on 1-vuotinen, mutta se voidaan uusita vuosittain.

Vuonna 2015 eläinten hyvinvointikorvaukseen sitoutui 6 395 tilaa. Tuotantosuunnittain tarkasteltuna mukana on 41 % nautatiloista, 80 % sikatiloista, 42 % lammas- ja vuohitiloista sekä 85 % siipikarjatilasta.

Vuonna 2017 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 67 767 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 28 462 000 euroa ja kansallista osuutta 39 305 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2015	budjetoitu 2016	esitys 2017
Eläinten hyvinvointikorvaukset	192,360	265,640	458,000	52,411	67,767	67,767

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	67 767 000
2016 talousarvio	67 767 000
2015 tilinpäätös	64 933 000

(44.) *Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen* (siirtomääräraha 3 v)

2015 tilinpäätös	20 000 000
------------------	------------

50. *Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 666 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (xxx/2016) mukaisesti yleisavustuksena neuvontaan myönnettävien valtionapujen maksamiseen valtakunnallista, koko

maan kattavaa neuvontaa harjoittaville yrityksille ja muille yhteisöille. Erikseen haettaessa määrärahaa saadaan myöntää myös erityisavustuksena.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionavulla turvataan tasokkaan sekä alueellisesti ja sisällöllisesti kattavan neuvonnan tarjonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Valtionapua saavien neuvontajärjestöjen vaikuttavuutta mitataan mm. asiakkaiden määrällä. Järjestöjen palveluja käyttää vuosittain noin 40 % maataloista.

Valtionavun käytölle on asetettu alustavat tavoitteet maaseudun elinkeinojen edistämiseksi:

1. Luodaan neuvonnan keinoin ja eri yhteistyömuotoja edistämällä edellytyksiä biotalouteen ja ruokaketjuun perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvyille ja kasvulle.
2. Edistetään neuvonnalla ja neuvonnan palveluja kehittämällä ympäristöystävällisempiä tuotantomenetelmiä ja uusiutuvien luonnonvarojen käytön kestävyyttä mm. tuotantopanosten optimaalisella ja kestäväällä käytöllä.
3. Edistetään neuvonnallisista ja kotieläinjalostuksellisista keinoista sekä mittareita ja menetelmiä kehittämällä ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä ruokaketjun vastuullisuutta.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2017 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksissa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu kertaluonteisena lisäyksenä huomioon siirrot momenteilta 30.20.46 (EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen) ja 30.20.60 (Siirto interventiorahastoon). Lisäyksellä pyritään turvaamaan neuvontapalvelujen alueellinen kattavuus.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-1 300
Kertaluonteisten siirtojen poisto (vastaava lisäys momenteilla 30.20.46 ja 30.20.47)	-1 600
Siirto momentilta 30.20.46	500
Siirto momentilta 30.20.60	200
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-7
Yhteensä	-2 207

2017 talousarvio	3 666 000
2016 talousarvio	5 873 000
2015 tilinpäätös	6 568 000

51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

- 1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroestaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen
- 2) porotalouden edistämiseen tähtävään neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioon välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	987 000
Neuvontatyön tukeminen	803 000
Porotalouden koetoiminta	53 000
Yhteensä	1 843 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestötukien säästö (HO 2015)	-53
Tasomuutos	200
Yhteensä	147

2017 talousarvio	1 843 000
2016 talousarvio	1 696 000
2015 tilinpäätös	1 764 000

54. Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 912 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 18 §:ssä tarkoitettusta valtion osuudesta suoritettavien avustusten maksamiseen, totopelien tuottojen käyttämisestä hevostkasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Totopeleistä arvioidaan valtion osuutena kertyvän 1 080 000 euroa, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.20. Kun valtion osuudesta käytetään momentilla 30.01.05 myönnettäviä määrärahoja vastaavasti Luonnonvarakeskuksen hevostalouden tutkimukseen 168 000 euroa, valtion osuudesta jää tälle momentille 912 000 euroa käytettäväksi hevostkasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen.

Arpajaislakia (1047/2001) on tarkoitus muuttaa vuoden 2017 alusta lukien rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämishankkeen johdosta. Muutoksen vaikutuksia ei tässä vaiheessa voida ottaa huomioon.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	40
Yhteensä	40

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	912 000
2016 talousarvio	872 000
2015 tilinpäätös	912 000

55. *Valtionapu 4H-toimintaan* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 305 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää 4H-toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta asuin ympäristönä tarjoamalla monipuolista harrastus- ja palvelutoimintaa, työllistämällä nuoria sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen omalla kotiseudulla. Erityisenä painopistealueena on nuorten työmahdollisuuksien lisääminen ja yrittäjyyden edistäminen, jolla osaltaan vastataan nuorten kasvavan työttömyyden haasteeseen.

4H-järjestössä on yhteensä n. 250 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa yli 90 % Suomen kunnista. Jäseniä yhdistyksissä on n. 70 000.

4H-yhdistykset toimivat työnantajina tuhansille nuorille turvaten samalla osaltaan maaseudun palvelutarjontaa. Nuoret perustavat myös omia yrityksiä 4H-toiminnan kautta.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2017 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-600
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-8
Yhteensä	-608

2017 talousarvio	3 305 000
2016 talousarvio	3 913 000
2015 tilinpäätös	4 170 000

(61.) *EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen* (arviomääräraha)

2015 tilinpäätös	57 107 578
------------------	------------

(62.) *Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä* (arviomääräraha)

2015 tilinpäätös	45 577 455
------------------	------------

63. *Maaseudun kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 023 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun sekä saariston tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot

2) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisen maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän toimintaan

3) julkisyhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

4) kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen

5) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 14 §:ssä mainitun saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan maaseutu- ja saaristopolitiikan ohjelmien tavoitteiden toteuttamista sekä rahoitetaan ohjelmien mukaisia valtakunnallisia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Määrärahaa käytetään maaseutupolitiikan neuvoston ja saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan ja verkostotyöhön. Valtioneuvosto on asettanut vuoden 2016 alussa Maaseutupolitiikan neuvoston, joka jatkaa vuodesta 1995 alkaen toimineen Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän työtä. Määrärahaa käytetään myös kylätoiminnan tukemiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	488 000
Kylätoiminnan valtionapu	400 000
Maaseutupolitiikan neuvosto	67 500
Saaristoasiain neuvottelukunta	67 500
Yhteensä	1 023 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-500
Yhteensä	-500

2017 talousarvio	1 023 000
2016 talousarvio	1 523 000
2015 tilinpäätös	1 698 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 109 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä perustelluissa tapauksissa ennakon maksamiseen

2) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 223 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuus-

den tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2017 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 154 300 000 eurolla, josta osoitetaan 32 600 000 euroa paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia varten, 101 700 000 euroa muuta tältä momentilta rahoitettavia toimia varten sekä 20 000 000 euroa teknistä apua varten.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia vuoden 2016 myöntämisvaltuuksia on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2017.

Selvitysosa: Momentin varoin rahoitetaan ohjelmakaudella 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisia maaseudun yritystoiminnan, palvelujen, kylien ja yhteistyön kehittämiseen, koulutukseen ja tiedonvälitykseen sekä Leader-toiminnalla toteutettavaan paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia.

Rahoitus toteutetaan yritystukina sekä paikallisina, alueellisina, alueiden välisinä, valtakunnallisina ja kansainvälisinä hankkeina. Tekninen apu tukee koko ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman toteuttamiseen tarvittavat henkilötyövuodet vastaavat teknisen avun lisäksi nk. valtion hallinnon oman tuotannon hankkeissa vuosittain palkattavan henkilöstön enimmäismäärää. Teknistä apua on vuosina 2014—2023 käytettävissä ohjelmakauden 2015—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanoa varten 879 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta käytettiin 52,77 henkilötyövuotta vuoden 2015 loppuun mennessä.

Myöntämisvaltuuden jako elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille perustuu maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä jokaiselle valitulle Leader-ryhmälle määritellyyn suuntaa antavaan rahoitukseen paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia varten sekä hyväksytyihin suunnitelmiin alueellisten varojen kohdentamiseksi muuta tältä momentilta rahoitettavia toimia varten. Teknisen avun valtuuden jako perustuu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 seurantakomitean hyväksymään käyttösuunnitelmaan.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Vuoden 2017 määrärahojen ja myöntämisvaltuuksien arvioitu jakautuminen (euroa)

	Määräraha	Valtuus
Yhteensä, josta	109 440 000	154 300 000
— EU-osuus	49 946 000	69 866 000
— valtion osuus	59 494 000	84 434 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Ennen vuotta 2017 tehdyt sitoumukset	101,740	105,100	68,900	39,700	12,760	328,200
Vuoden 2017 sitoumukset	7,700	23,100	46,300	39,900	37,300	154,300
Yhteensä	109,440	128,200	115,200	79,600	50,060	482,500

Ohjelmakauden rahoituskehys sekä myöntämisvaltuuden ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta ohjelmakautena	Myöntämisvaltuus 2017	Määräraha		
				maksettu 2014—2015	budjetoitu 2016	esitys 2017
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ohjelmakausi 2014—2020) yhteensä	912,000	410,600	154,300	-	82,530	109,340
— josta tekninen apu	70,000	30,000	20,000	-	6,300	8,400
Ohjelmien korjaukset	-	-	-	0,756	0,100	0,100
Kaikki yhteensä	912,000	410,600	154,300	0,756	82,630	109,440

Momentit 30.10.40, 30.10.43, 30.20.43 ja 30.20.44 ovat myös osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014—2020, jonka toimeenpanoon tarkoitettun teknisen avun valtuus ja määräraha ovat tällä momentilla.

Takaisinperinnästä aiheutuvat erät merkitään momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaseutuohjelman kansallinen rahoitus (HO 2015)	-700
Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	27 510
Yhteensä	26 810

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	109 440 000
2016 talousarvio	82 630 000
2015 tilinpäätös	391 010

20. Maa- ja elintarviketalous

Selvitysosa: Luvun 30.20 selvitysosa on sisällytetty luvun 30.10 selvitysosaan.

02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 40 737 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) maksullisten eläintutkimusten, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja, hintojen alentamiseen enintään 576 000 eurolla
- 3) hukkakauralain (185/2002) mukaisesti hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavien korvausten maksamiseen
- 4) elintarviketieteen, eläinten terveyden ja hyvinvointiin, kasvien terveyden ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettaviin menoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) *tehtävänä* on elintarvikkeiden ja maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden valvonta ja tutkimus. Evira varmistaa elintarvikkeiden ja alkutuotannon tuotteiden sekä niiden tuotantoketjun turvallisuutta ja laatua.

Evira tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

- johtaa, kehittää ja valvoo elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden viranomaisten vastuulla olevaa riskinhallintaa alue- ja paikallistasoilla ja suorittaa valvontaa omalla toimialallaan
- rakentaa elintarviketurvallisuutta varmistavia järjestelmiä yhdessä tuottajien ja elintarviketeollisuuden ja elintarvikekaupan kanssa
- tekee eläintauteihin ja kasvintuhoojiin sekä elintarviketurvallisuuteen liittyvää diagnostiikkaa ja analytiikkaa tautien osoittamiseksi ja vastustamiseksi sekä elintarviketurvallisuuden lisäämiseksi
- toimii oman alansa vertailulaboratoriona
- suorittaa tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointeja sekä tekee seurantatutkimuksia
- vastaa riskiviestinnästä viranomaisten ja kuluttajien sekä elintarvikealan toimijoiden välillä.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Eviralle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- edistetään toimijoiden vastuullisuutta sekä valvonnan ja toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja viranomaistoiminnan avoimuutta valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi. Vahvistetaan valvojasta valmentajaksi -toimintatapaa
- jatketaan elintarviketurvallisuusselonteon ja zoonoosistrategian toimeenpanoa ja torjutaan mikrobilääkeresistenssiä
- vaikutetaan aktiivisesti elintarvikeketjun tuotteiden viennin edellytysten varmistamiseen ja uusien viennin kohdemaiden avautumiseen
- edistetään biotaloutta ja huomioidaan uudet tekniikat ja innovaatiot erityisesti ravinteiden ja sivutuotevirtojen hyödyntämisessä
- kehitetään varautumista eläintautien ja kasvintuhoojien varalta
- kohdennetaan tutkimustoimintaa ja riskinarviointia palvelemaan lainsäädäntötyötä, valvontaa ja elinkeinon tarpeita hallinnonalan strategian mukaisesti
- kevennetään hallinnollista taakkaa sekä uudistetaan hallinnon toimintatapoja ja työmenetelmiä
- kehitetään palveluita ja tietojärjestelmiä asiakaslähtöisesti. Jatketaan toimijoiden sähköistä asiointia ja valvontaviranomaisten toiminnan tehokkuutta parantavien tietovarantojen ja -järjestelmien kehittämistä.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Eviralle vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Elintarviketurvallisuusviraston päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2015 toteutuma			2016 arvio			2017 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Elintarviketurvallisuus	28 892	13 416	321	25 623	11 574	283	25 642	11 964	283
— tieteellinen tutkimus	937	253	10	1 066	341	14	1 067	352	14
— riskiarviointi	1 089	282	12	1 053	227	13	1 054	235	13
— laboratoripalvelut	7 006	256	81	4 650	176	50	4 653	182	50
— valvonta	19 860	12 625	218	18 854	10 830	206	18 868	11 195	206
Eläinten terveys ja hyvinvointi	19 716	2 967	186	21 647	3 684	198	21 663	3 808	198
— tieteellinen tutkimus	627	119	7	783	183	11	784	189	11
— riskiarviointi	313	3	4	413	34	5	413	35	5
— laboratoripalvelut	10 431	891	107	10 354	787	110	10 362	813	110
— valvonta	8 345	1 954	68	10 097	2 680	72	10 104	2 771	72
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys	11 823	5 750	125	15 588	6 187	163	15 599	6 395	163
— tieteellinen tutkimus	-	-	-	17	-	-	17	-	-
— riskiarviointi	328	72	4	321	23	5	321	24	5
— laboratoripalvelut	3 795	797	47	5 659	809	64	5 663	836	64
— valvonta	7 700	4 881	74	9 591	5 355	94	9 598	5 535	94
Yhteensä	60 431	22 133	632	62 858	21 445	644	62 904	22 167	644

Viraston tunnusluvut

	2015 toteutuma	2016 talousarvio	2017 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
— Taloudellisuusindeksi	100	100	100
— Tuottavuusindeksi	105	101	101

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Bruttomenot	60 785	64 379	62 904
Bruttotulot	22 132	22 167	22 167
Nettomenot	38 653	42 212	40 737

Siirtyvät erät

— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 270
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 374

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	18 709	18 683	18 683
— muut tuotot	5	-	-
Tuotot yhteensä	18 714	18 683	18 683
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	15 103	14 518	14 518
— osuus yhteiskustannuksista	4 134	4 165	4 165
Kustannukset yhteensä	19 237	18 683	18 683
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-523	-	-
Kustannusvastaavuus, %	97	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 226	2 519	2 184
— muut tuotot	80	-	-
Tuotot yhteensä	2 306	2 519	2 184
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 988	2 236	2 001
— osuus yhteiskustannuksista	747	859	759
Kustannukset yhteensä	2 736	3 095	2 760
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-430	-576	-576
Kustannusvastaavuus, %	84	81	79
Hintatuki	-	576	576
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-430	-	-

Vastustettavien sekä uusien uhkaavien eläintautien havaitsemiseksi ja kotoperäisten eläintautien esiintyvyyden seuraamiseksi tarvitaan näytteitä sairaista eläimistä. Eläintautitutkimuksissa seurannan kannalta riittävän näytemäärän saaminen edellyttää eläinten omistajien tai eläinlääkärien oma-aloitteellisesti lähettämiä näytteitä. Tutkimuskustannusten periminen täysimääräisinä näytteen lähettäjältä vähentäisi näytteiden määrää merkittävästi, minkä vuoksi hintatuen käyttö on perusteltua. Hintatuen määrä on enintään 576 000 euroa.

Vuodesta 2017 lähtien momentilta ei enää ole mahdollista maksaa valtionapua Eläinten hyvinvointikeskukselle.

Elintarvikeketjuun, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettavat menot on huomioitu tuloina momentilla 12.30.04.

Määrärahaa käytetään 1 480 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Tuottavuussäästöjen tilapäiseen käyttöön tarkoitettua määrärahaa siirtona momentilta 30.01.23 käytetään ympäristöterveydenhuolto (Vati) -hankkeeseen ja eläinlääkintähallinnon tietojärjestelmän kehittämiseen (Elvi).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkishallinnon yhteinen käyttöliittymä ympäristöterveydenhuollolle -hanke (siirto momentilta 28.70.20)	328
Siirto momentilta 30.01.23	920
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto	-1 950
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	14
Palkkaliukumasäästö	-183
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-54
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-197
Toimintameno säästö (HO 2015)	-54
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	-299
Yhteensä	-1 475

(Elintarviketurvallisuusviraston henkilötövuosien määrä on vuonna 2017 yhteensä 644 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 162 htv)

2017 talousarvio	40 737 000
2016 II lisätalousarvio	-285 000
2016 talousarvio	42 212 000
2015 tilinpäätös	41 757 000

03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 536 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen korvausten maksamiseen Ahvenanmaan maakunnan kunnille
- 2) vähävaraisimmille suunnattuun eurooppalaiseen apuun liittyvien siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Maaseutuviraston (Mavi) tehtävänä on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, unionin osaksi rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallinto- ja toimeenpanotehtävät.

Mavi tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

- edistää toiminnallaan digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämistä tukijärjestelmien toimeenpanossa ja varmistaa, että tietojärjestelmät toimivat
- huomioi omissa toiminnassaan elinkeinotoiminnan monipuolisesti
- maaseutuohjelman toimenpiteet, joilla monipuolistetaan maaseutualueiden elinkeinotoimintaa ja asukkaiden omaehtoista kehittämistä, on asukkaiden haettavissa koko ohjelmakauden niin, että niihin varattu kehys saadaan käytettyä täysimääräisesti

— tukee toiminnallaan Leader-toiminnan erityispiirteiden toteutumista ja varmistaa, että toimialaohjauksessa huomioidaan paikallisen kehittämisen rooli

— edistää toiminnallaan hallitusohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Maville seuraavat alustavat tulostavoitteet:

— EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, ohjelmakauden 2014—2020 sekä niitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden toimeenpanossa ja kehittämisessä edistetään järjestelmien yksinkertaistamista ja tehostamista koko hallinnonalan yhteistyönä

— Mavin toiminta tukee Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmalle 2014—2020 asetettujen strategisten, määrällisten ja viestinnällisten tavoitteiden saavuttamista

— sähköistetään edelleen hallinnon prosesseja ja palveluja asiakaslähtöisesti

— kehitetään Mavin ja Maanmittauslaitoksen välistä yhteistyötä tietohallinnossa ja paikkatietosektorilla

— varmistetaan viljelijätukiprosessin toimivuutta siten, että tuet voidaan maksaa tavoiteaikataulun mukaisesti.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maville vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todetut tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Maaseutuviraston päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet (sisältää myös muut kuin momentti 30.20.03)¹⁾

	2015 toteutuma ²⁾			2016 arvio ²⁾			2017 arvio ²⁾		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Viljelijätuet	18 877	492	106	18 515	514	105	18 305	510	101
Markkinatuet	3 329	323	26	2 535	190	25	2 505	195	24
Hanke-, yritys- ja rakennetuet	7 816	868	56	8 323	545	55	8 335	535	55
Maaseutuverkostoyhteistyö	2 184	1 601	10	2 148	2 148	11	1 785	1 785	11
Metsätalous	406	10	4	365	10	4	360	10	4
Elinkeinokalatalouden tehtävät	265	7	3	420	8	3	400	9	3
Riistatalous	128	3	1	195	8	1	190	9	1
Porotalous	6	0	0	10	0	0	10	0	0
Fead, vähävaraisten ruoka-apu	368	170	3	180	180	3	190	190	3
Ohjaustoiminnot	520	13	5	447	88	5	440	85	5
Yhteensä³⁾	33 899	3 487	214	33 138	3 691	212	32 520	3 328	207

¹⁾ Toimintojen jaottelu poikkeaa vuoden 2016 talousarvioon nähden. Kiekun käyttöönoton myötä vuonna 2015 otettiin käyttöön taulukon mukaiset ohjaustoiminnot.

²⁾ Kustannukset ja tuotot sisältävät vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta rahoitettavan toimenpideohjelman teknisen avun osuuden, mutta ei varsinaiseen ruoan hankintaan, jakeluun ja varastointiin liittyviä kustannuksia ja tuottoja. Vuoden 2017 tiedot eivät sisällä todentamisviranomaisen tehtävää, joka rahoitetaan momentilta 30.01.01.

³⁾ Htv-arviossa on otettu huomioon kertaluonteisena lisäyksenä tuottavuusrahaan liittyen seuraavasti: 11 htv v. 2015, 2 htv v. 2016 ja 5 htv v. 2017 ja momentilta 30.01.01 rahoitettavaan todentamisviranomaisen tehtävään liittyen: 5,5 htv v. 2015 ja 6 htv v. 2016, vuoden 2017 htv-määrään niitä ei sisälly.

Viraston tunnusluvut

	2015 toteutuma	2016 tavoite	2017 tavoite
Vaikuttavuus			
Sähköinen tukihakuprosentti pinta-alaperusteisissa tuissa	86	88	90
Sähköinen tukihakuprosentti yritys-, hanke- ja rakennetuissa	76	83	86
Yritys-, hanke- ja rakennetukien sidontaprosentti	10	30	50
Yritys-, hanke- ja rakennetukien maksuprosentti sidonnoista	-	20	30
Yritys-, hanke- ja rakennetukivarojen maksuprosentti ohjelman rahoitus-suunnitelmasta	-	5	15
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuusindeksi (2011=100)	-	100	100
Tuottavuusindeksi (2011=100)	-	110	110
Tuotokset ja laadunhallinta			
Käyttäjätuen asiakastyytyväisyys (asteikko 4—10)	7,7	8,1	8,2
Valvonnan asiakastyytyväisyys (asteikko 4—10)	-	8,4	-

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Bruttomenot	31 516	31 952	32 565
Bruttotulot	5 045	7 991	8 029
Nettomenot	26 471	23 961	24 536
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 684		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 520		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 2 262 000 euroa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman teknisen avun määränä.

Määrärahasta käytetään 3 600 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettavat korvaukset maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta. Korvaus määräytyy tukihakemusten lukumäärän perusteella ja sen suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Mavi toimii työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (vähävaraisten rahasto) hallintoviranomaisena. Rahastosta rahoitettavan vähävaraisten avun toimenpideohjelman toimeenpanoon henkilötöiden osalta käytetään vähävaraisten rahaston teknistä apua ja varsinaiseen ruoan hankintaan, jakeluun ja varastointiin itse ohjelman rahoitusta. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 5 389 000 euroa avun hallinnoinnista ja toimeenpanosta johtuen.

Tuottavuussäästöjen tilapäiseen käyttöön tarkoitettua määrärahaa siirtäen momentilta 30.01.23 käytetään menoihin, jotka aiheutuvat tukisovelluksen uudistamisesta.

(Maaseutuviraston henkilötyövuosien määrä on vuonna 2017 yhteensä 187 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 1 htv.)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaseutuviraston mobiilivalvonta, kertalisäyksen poisto (EK)	-400
Siirto momentilta 30.01.23 (5 htv)	1 850
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (-2 htv)	-595
Palkkaliukumasäästö	-54
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-114
Toimintameno säästö (HO 2015)	-31
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	-81
Yhteensä	575
2017 talousarvio	24 536 000
2016 II lisätalousarvio	889 000
2016 talousarvio	23 961 000
2015 tilinpäätös	25 307 000

20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 028 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla kunnille maksettavista korvauksista aiheutuviin menoihin
- 2) eläintautilain (441/2013) nojalla eläintautien vastustamisesta, eläinsuojelulain (247/1996) nojalla eläinsuojelusta, sekä näihin liittyvistä korvauksista, koulutuksista ja selvityksistä aiheutuvien ja muiden eläinlääkintähuollon toteuttamisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 3) kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) mukaisten korvausten maksamiseen
- 4) kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuihin menoihin liittyviin, edellisiin vuosiin kohdistuviin menoihin ja korvauksiin sekä siirtomenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Eläinlääkintähuoltolain 23 §:n nojalla kunnille maksetaan korvauksia kunnaneläinlääkärien eläintautilain (441/2013), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), eläinsuojelulain (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) sekä maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) perusteella suorittamista tehtävistä.

Toimijoiden maksut eläintautilain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain nojalla tehdyistä maksullisista kunnaneläinlääkärien suoritteista tuloutuvat momentille 12.30.99.

Kasvintuhoojien hävittämiskustannuksista voidaan kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) nojalla maksaa toimijalle korvauksia, jos kasvintuotannolle aiheutuneet vahingot ovat poikkeuksellisen suuret ja korvaaminen on toimijan elinkeinon jatkamisen kannalta tarpeellista. Korvauksia kasvintuhoojan hävittämiskustannuksista

voidaan maksaa myös metsässä kasvavien puiden osalta. Määrärahaa saa käyttää myös kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien kartoitus- ja torjuntatöiden menojen maksamiseen.

Määrärahasta on valtion osuutta 5 818 000 euroa ja EU-osuutta 210 000 euroa. Euroopan unionin rahoitusosuus eläintautien ja kasvintuhoojien torjunnasta tuloutuu momentille 12.30.04.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kunnille maksettavat korvaukset	4 400 000
Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot	690 000
Kasvintuhoojien torjunta	938 000
Yhteensä	6 028 000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	6 028 000
2016 talousarvio	6 028 000
2015 tilinpäätös	5 065 784

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 325 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) mukaiseen kansalliseen tukeen (Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki, muu maa- ja puutarhatalouden tuki)

2) vuonna 2016 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2017 tehdyistä tukipäätöksistä saa aiheutua vuoden 2018 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia pohjoisen tuen menoja enintään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen tavoitteena on täydentää EU:n tukijärjestelmiä (EU-tuotuet, luonnonhaittakorvaukset, ympäristökorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaukset) sekä osaltaan turvata maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä ja tuotannon kannattavuutta sekä maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä.

Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan tukialueiden A ja B sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhataloudelle komission vuonna 2013 hyväksymän tukiohjelman perusteella.

Pohjoista tukea maksetaan Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueella) kotieläintaloudelle, puutarhataloudelle, kasviviljelylle ja eräille muille kohteille komission vuonna 2009 hyväksymän pitkäaikaisen pohjoisen tuen tukijärjestelmän perusteella. Lisäksi määrärahasta maksetaan eräitä muita kansallisia tukia.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen arvioitu jakautuminen eri kohteisiin vuosina 2015—2017 sekä arvio menojen siirtymisestä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavaksi (milj. euroa)

	2015 toteutuma	2016 arvio	2017 arvio
Tuki yhteensä ao. vuoden tuotannolle	332,1	322,3	325,4
Etelä-Suomen kansallinen tuki	28,9	27,0	25,1
Pohjoinen tuki	296,5	285,7	294,7
Muu kansallinen tuki	6,7	9,6	5,6
Edellisiin vuosiin kohdistuvia tukimenoja maksetaan ao. vuoden määrärahasta	-	-	-
Valtuus budjetissa	30,0	30,0	30,0

Valtuuksien käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Vuoden 2017 sitoumukset	4,3	25,7	-	-	-	30,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallituksen menosäästö päätöksen muutos	-3 000
VN-kehys päätös 14.4.2016 (Maatalouden kannattavuustilanteen parantaminen)	6 700
Yhteensä	3 700

2017 talousarvio	325 400 000
2016 talousarvio	321 700 000
2015 tilinpäätös	324 750 000

41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 530 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 mukaisten tukien maksamiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisten yksityisen varastoinnin tuen, eräiden muiden maataloustuotteiden markkinoita ohjaavien toimenpiteiden ja suoraan tuotteisiin kohdennetuista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena kohdan 1) mukaisten EU-tulotukien ja kohtaan 2) sisältyvien suoraan tuotteisiin kohdennetuista toimenpiteistä aiheutuvien menojen osalta sekä maksatuspäätösperusteisena muiden kohdan 2) mukaisten tukien osalta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuonna 2015 uudistuneen yhteisen maatalouspolitiikan perusteella maksettavat EU-tulotuet ja EU-markkinatuet, jotka rahoitetaan kokonaan EU:n varoista.

EU-tulotuet turvaavat omalta osaltaan maataloustuotannon kannattavuutta ja muiden EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteutumista. Tukien ehtona on muun muassa ympäristöön sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvien vaatimusten eli ns. täydentävien ehtojen noudattaminen. Viherryttämistuen osuus on 30 % EU-tulotuesta ja nuorten viljelijöiden tuki enintään 2 % EU-tulotuesta.

Pääosa EU-tulotuista maksetaan tuotannosta irrotettuna perustukena. Lisäksi maksetaan tuotantosidonnaisia tukia 19,2 % EU-tulotuen määrästä (19,6 % vuonna 2016). Osa tuotantosidonnaisesta tuesta maksettiin ennen vuotta 2015 Etelä-Suomen kansallisena tukena.

Momentilta maksettavien EU-markkinatukien määrän arvioidaan supistuvan 1 000 000 eurolla vuoden 2016 tasosta, kun vientitukien käytöstä luovutaan joulukuussa 2015 WTO-ministerikokouksessa sovitun mukaisesti.

Määrärahan kohdentamisperusteeksi esitetään maksuperustetta EU-tulotukien (päätososan kohta 1) lisäksi myös suoraan tuotteisiin kohdennetuista toimenpiteistä aiheutuvien menojen osalta (osa päätösosan kohtaa 2) sekä maksatuspäätosperustetta muiden kohdan 2) tukien osalta.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuet vuonna 2017 käyttökohteittain (euroa)

EU-tulotuki yhteensä	525 000 000
— Perustuki	256 000 000
— Viherryttämistuki	157 500 000
— Nuorten viljelijöiden tuki	10 500 000
— Tuotantosidonnaiset tuet	101 000 000
EU-markkinatuet (sisämarkkinatuet) yhteensä	5 000 000
— EU-yksityisen varastoinnin tuki	1 200 000
— Koulumaitotuki	3 800 000
Yhteensä	530 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukien maksuaikataulujen muutoksen aiheuttaman lisäyksen poisto	-57 100
Vientituesta luopuminen	-1 000
Vuonna 2016 maksettu kriisituki	-8 900
Yhteensä	-67 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	530 000 000
2016 talousarvio	597 000 000
2015 tilinpäätös	457 907 950

(42.) *Eräät korvaukset* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Satovahinkojen korvaamisesta annetun lain perusteella korvauksia voidaan maksaa vielä vuoden 2015 satovahingoille. Momentille lisättiin vuoden 2016 talousarviossa määrärahaa vuoden 2015 keskimääräistä suurempien satovahinkojen korvaamiseksi. Näin varmistettiin, että kaikkiin korvausjärjestelmän aikana aiheutuneiden vahinkojen korvauksiin olisi käytettävissä riittävä määräraha.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Momentin poistuminen talousarviosta	-4 500
Yhteensä	-4 500

2016 talousarvio	4 500 000
2015 tilinpäätös	3 630 000

43. *Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 300 043 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n komission vuosille 1995—1999 hyväksymän maatalouden ympäristöohjelman, vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien ja vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettavien Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien, eläinten hyvinvointia edistävien tukien ja ei-tuotannollisten investointitukien maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2017 saa tehdä EU:n ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia siten, että niistä saa aiheutua vuoden 2018 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja enintään 20 000 000 euroa.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuosien 2015 tai 2016 kohdan 1 mukaista valtuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia vuonna 2017.

Selvitysosa: Ympäristökorvaukset, luonnonmukaisen tuotannon tuki ja ei-tuotannollisten investointien tuet sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Tukien tavoitteena on maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi siten, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon moni-

muotoisuus ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä. Neuvonnan tavoitteena on vastata viljelijöiden kokemaan neuvontatarpeeseen unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi ja maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvonnan avulla voidaan kasvattaa viljelijän osaamista maatalon hoitamisessa muun muassa ympäristökysymyksissä ja eläinten hyvinvointi- ja terveysasioissa, vähentää maatalojen ilmastovaikutuksia, lisätä energiatehokkuutta sekä ehkäistä ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä.

Ympäristökorvaukset koostuvat ympäristösitoumuksesta, ympäristösopimuksista sekä geenipankkisäilytyksestä. Ympäristökorvauksen toimia kohdennetaan alueellisesti sekä tila- ja lohkokohtaisesti. Kaikille sitoutuneille pakollinen tilakohtainen toimenpide tähtää ravinteiden tasapainoiseen käyttöön ja suunnitelmalliseen viljelyyn. Lohkokohtaisilla toimenpiteillä toteutetaan kohdennetusti vesiensuojelua ja maan rakennetta edistäviä, kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä ja/tai peltoluonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä. Osassa vesiensuojelullisia toimenpiteitä toteutetaan eri tavalla ns. kohdentamisalueella (Suomenlahteen, Saaristomereen, Selkämereen ja Perämereen laskevien jokivesistöjen valuma-alueet). Ympäristökorvauksia ja ei-tuotannollista investointitukea voidaan myöntää myös yhdistyksille kosteikkojen ja perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja hoitoon sekä luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös vuosina 1995—1999 ja 2000—2006 tehdyt ympäristötuen erityistukisopimukset. Ohjelmakauden 2014—2020 mukaiseen järjestelmään on sitoutunut n. 85 % viljelijöistä ja sitoumusala yhteensä on n. 90 % käytettävissä olevasta maatalousmaasta.

Vuonna 2017 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 300 043 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 126 018 000 euroa ja kansallista osuutta 174 025 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.20.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2015	budjetoitu 2016	esitys 2017
Ympäristökorvaukset	666,259	920,072	1 586,331	509,548	240,027	238,027
Luonnonmukainen tuotanto	136,920	189,080	326,000	59,687	48,683	48,683
Neuvonta	14,280	19,720	34,000	0,954	10,333	10,333
Ei-tuotannolliset investoinnit	2,520	3,480	6,000	-	1,000	3,000
Yhteensä	819,979	1 132,352	1 952,331	570,189	300,043	300,043

Ympäristökorvausten ja luonnonmukaisen tuotannon valtuudesta aiheutuvat menot, valtion ja EU:n osuudet yhteensä (milj. euroa)

						Yhteensä	Valtuus
	2017	2018	2019	2020	2021—	vuodesta 2017 lähtien	vuodesta 2018 lähtien
Vuosia 2014—2020 koskevat toimenpiteet, josta vuonna 2017 tehtävät sitoumukset ja sopimukset	285,710	285,710	285,710	10,000	5,000	872,130	20,000
—luonnonmukainen tuotanto	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	20,000
	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	20,000

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien	Valtuus vuodesta 2018 lähtien
ennen vuotta 2017 tehdyt sitoumukset ja sopimukset	280,710	280,710	280,710	5,000	-	847,130	-
— ympäristökorvaukset	237,027	237,027	237,027	-	-	711,081	-
— luonnonmukainen tuotanto	43,683	43,683	43,683	5,000	-	136,049	-
Vuosia 2000—2006 koskevat toimenpiteet	0,500	-	-	-	-	0,500	-
Vuosia 1995—1999 koskevat toimenpiteet	0,500	0,400	0,300	-	-	1,200	-
Menot yhteensä	286,710	286,110	286,010	10,000	5,000	873,830	20,000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	300 043 000
2016 talousarvio	300 043 000
2015 tilinpäätös	338 334 000

44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 551 888 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien luonnonhaittakorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä ohjelmaan sisältyvän kokonaan kansallisesti rahoitettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen
- 2) EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuonna 2014 yhdellä vuodella jatkuneen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten maksamiseen
- 3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonhaittakorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Luonnonhaittakorvauksilla korvataan maatalousyrittäjille pysyvien epäsuotuisten luonnonolojen maataloustuotannolle aiheuttamaa luonnonhaittaa. Luonnonhaittakorvausten tavoitteena on turvata maatalouden toimintaedellytykset ja jatkuvuus sekä säilyttää maatalousmaa maatalouskäytössä. Toimenpide vaikuttaa tilalukumäärän hallittuun kehittämiseen sekä taloudellisesti elinvoimaisten maatalayksiköiden säilyttämiseen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämiseen ja maaseutualueiden taloudellisen kehityksen edistämiseen. Luonnonhaittakorvausten saamiseen ei ole ikärajaa ja korvauksen hehtaariohtainen määrä vähenee maatalon koon ylittäessä tietyt raja-arvot. Luonnonhaittakorvauksia maksetaan myös pysyville nurmille. Korvausta maksetaan korotettuna tiloille, jotka ylittävät asetun eläintiheysrajan. Luonnonhaittakorvaukset ovat yksivuotisia.

EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %. Lisäksi määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoittamia luonnonhaittakorvauksia.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän vuoden 2017 määrärahojen arvioitu jakautuminen (euroa)

Yhteensä, josta	551 888 000
— EU-osuus	97 113 000
— valtion osuus	134 108 000
— kokonaan kansallisesti rahoitettava luonnonhaittakorvaus	320 667 000

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan käyttö momentilla 30.20.44 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2015	Määräraha	
	EU	valtio	kokonaan kansallinen			budjetoitu 2016	esitys 2017
Luonnonhaittakorvaukset	760,200	1 049,800	1 840,000 ¹⁾	3 650,000	919,764	546,888	551,888

¹⁾ Luku on 29.2.2016 hyväksytyyn ohjelmamuutoksen mukainen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HO-2015 säästö päätöksen muutos (Maaseutuohjelman kansallinen rahoitus)	-15 300
VN-kehys päätös 14.4.2016 (Maatalouden kannattavuuden parantaminen)	20 300
Yhteensä	5 000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	551 888 000
2016 talousarvio	546 888 000
2015 tilinpäätös	551 888 000

46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 605 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) neuvoston asetuksen (EY 3/2008) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1144/2014 mukaiseen maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen

2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hunajan tuotannon ja markkinoinnin kehittämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin

3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentilta rahoitetaan EU:n maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämisohjelmien menoja parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1144/2014) perusteella. Ohjelmat rahoitetaan kokonaan EU:n maataloustukirahastosta.

Asetuksessa (EU 1308/2013) tarkoitettuun mehiläistuotannon kehittämiseen ja hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen arvioidun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 50 %.

Tuottajien muodostamille hedelmä- ja vihannesalan markkinointiyhteenliittymille eli tuottajaorganisaatioille maksetaan tukea toimintaohjelman toteuttamiseen. Tuottajaorganisaatioille maksettavat tuet rahoitetaan kokonaisuudessaan EU:n maataloustukirahastosta.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella (EY 3/2008) ja (EU 1144/2014)	2 200 000	2 200 000
Hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistäminen (EU 1308/2013)	205 000	103 000
Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (EU 1308/2013)	2 200 000	2 200 000
Yhteensä	4 605 000	4 503 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-menekkijärjestelmän muuttuminen kokonaan EU-rahoitteiseksi	600
Kertaluonteisen siirron palautus (vastaava vähennys momentilla 30.10.50)	1 100
Siirto momentille 30.10.50	-500
Yhteensä	1 200

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	4 605 000
2016 talousarvio	3 405 000
2015 tilinpäätös	3 605 000

47. Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 169 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ruokaketjun toiminnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA 680/2014) mukaisesti ruokaketjun kehittämis-, tiedottamis- ja menekinedistämis-toimien toteuttamiseen liittyvien hankkeiden avustuksiin
- 2) muihin erityisavustuksiin, jotka edistävät kotimaisen ruuan osuuden kasvattamista, sekä toteuttavat ruokapoliittisen selonteon tavoitteita
- 3) enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan luomualan ja lähiruoan kehittämissuunnitelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi määrärahalla tuetaan luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia.

Momentin määrärahasta on varattu 2 500 000 euroa hallitusohjelman Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvän kärkihankkeen 4 (Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun) toteuttamiseen kotimaisen ruoan kysynnän kasvattamiseksi ja viennin edistämiseksi.

Määrärahaa käytetään myös ruokapoliittisen selonteon tavoitteita tukevien toimenpiteiden rahoittamiseen.

Ruokaketjun kansallisesti rahoitettaviin kehittämistoimenpiteisiin tarkoitetuilla varoilla voidaan tukea myös laajoja valtakunnallisia hankkeita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto (vastaava vähennys momentilla 30.01.01)	1 500
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-130
Kertaluonteisen siirron palautus (vastaava vähennys momentilla 30.10.50)	500
Yhteensä	1 870

2017 talousarvio	4 169 000
2016 talousarvio	2 299 000
2015 tilinpäätös	3 909 000

60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatalouden interventiorahastoon tarkoitettujen siirron maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää niiden rahaston menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla katetaan niitä Maatalouden interventiorahaston menoja, jotka jäävät valtion vastattavaksi. Valtion vastattavaksi arvioidaan jäävän lähinnä interventiovarastoinnista aiheutuvia menoja, joiden määrää ei voida tarkkaan arvioida. Valtion vastattaviksi menoiksi arvioidaan 217 000 euroa, joita varten arvioidaan tarvittavan 200 000 euron budjettisiirto. Loppu arvioidaan katettavan rahaston omasta pääomasta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 30.10.50	-200
Tarvearvion muutos	50
Yhteensä	-150

2017 talousarvio	200 000
2016 talousarvio	350 000
2015 tilinpäätös	400 000

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 38 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 §:ssä tarkoitetun siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla on tarkoitus rahoittaa hallitusohjelman Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvän kärkihankkeen 4 (Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun) toimenpiteitä.

Määrärahaa käytetään maatalouden kokonaan kansallisesti rahoitettavien investointiavustusten rahoittamiseen. Tämän lisäksi rahoitusta on mahdollista käyttää myös muihin hallitusohjelmaan sisältyvää ruoantuotannon kannattavuuden turvaamista koskevaa tavoitetta edistäviin toimenpiteisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto	27 000
Yhteensä	27 000
2017 talousarvio	38 000 000
2016 talousarvio	11 000 000
2015 tilinpäätös	250 000

62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 717 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittämisestä aiheutuneiden valtionapujen maksamiseen (VNA 96/2010)
- 2) valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin (VNA 166/2005)
- 3) valtionapujen myöntämiseen Helsingin yliopistolle käytettäväksi eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun
- 4) valtionapujen myöntämiseen Tampereen yliopistolle käytettäväksi eläinkokeita korvaavien vaihtoehtoisten tutkimusmenetelmien kehittämiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tavoitteena on varmistaa, että tiloilla kuolleet tuotantoeläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EU:n asetus 1069/2009) vaatimusten mukaisesti.

Valtionapuja on tarkoitus myöntää eläinsuojelujärjestöille ja Helsingin yliopistolle eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun. Lisäksi valtionapua myönnetään Tampereen yliopistolle (FICAM, vaihtoehtomenetelmäkeskus eläinkokeille) eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen	5 130 000
Valtionavut valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille	87 000
Valtionapu Helsingin yliopistolle	400 000
Valtionapu Tampereen yliopistolle, FICAM	100 000
Yhteensä	5 717 000

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon maatalouden kriisitukipakettiin liittyvänä kertaluonteisena lisäyksenä siirto momentilta 30.10.42 (Luopumistuet ja -eläkkeet). Lisäyksestä 250 000 euroa on tarkoitettu käyttämään tiloilla kuolneiden tuotantoeläinten hävittämisestä aiheutuviin menoihin ja 50 000 euroa Helsingin yliopistolle maksettavaan valtionapuun.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläinten hyvinvointikeskuksen toiminnan järjestäminen (siirto momentille 30.01.05)	-100
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-100
Siirto momentilta 30.10.42	300
Yhteensä	100
2017 talousarvio	5 717 000
2016 talousarvio	5 617 000
2015 tilinpäätös	5 900 000

40. Luonnonvaratalous

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomen monipuoliset luonnonvarat — tuottavat metsät, elinvoimaiset kala- ja riistakannat sekä puhtaat ja runsaat vesivarat tarjoavat hyvät kasvuedellytykset uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvalla kilpailukykyiselle liiketoiminnalle ja luonnon virkistyskäytölle.

Maailmanlaajuiset ja kansalliset muutokset taloudessa, väestössä ja sen elintason kasvussa, ilmastossa, ekosysteemeissä, teknologioissa, sosiaalisissa suhteissa ja arvoissa heijastuvat luonnonvarojen käyttöön: luonnonvarojen käyttö lisääntyy, monipuolistuu ja tehostuu. Teknologian kehitys mahdollistaa aikaisemmin käyttämättömien luonnonvarojen hyödyntämisen. Myös luonnon aineettomien hyödykkeiden kuten virkistyspalvelujen merkitys kasvaa.

Luonnonvarojen käytön erilaiset arvostukset sekä ristiriidat korostuvat luonnonvarojen erilaisten käyttötarkoitusten ja suojelun kesken. Uusiutuvien luonnonvarojen käytössä yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden ja arvostuksen lisääminen on tärkeää.

Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvyyn tulee parantua ja rakenteiden uudistua, jotta syntyy uusia investointeja, tuotantoa ja palveluja. Uudistumisen tueksi panostetaan uusia innovaatioita luovaan tutkimus- ja kehitystyöhön. Näin turvataan myös kotimaisen raaka-aineen kysyntä ja tarjonta sekä luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen kannattavuus. Luonnonvara-alan uudet investointisuunnitelmat ovat positiivinen merkki uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan talouden kasvusta.

Luonnonvaratalouden toimialaan kuuluvat metsätalous, elinkeinokalatalous, vapaa-ajankalastus ja riistatalous sekä vesitalous ja yleiset luonnonvara-asiat. Pääosa näiden tehtävien hoitamiseen tarvittavista määrärahoista, noin 194 milj. euroa, on budjetoitu tähän lukuun. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa luonnonvaratalouden tehtävissä ja Suomen ympäristökeskuksessa vesitaloustehtävissä työskentelee vakinaista henkilöstöä noin 200 henkilötyövuoden verran. Näistä aiheutuvat palkkaus- ja yleishallintomenot, yhteensä noin 14 milj. euroa, on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilla 32.01.02 sekä ympäristöministeriön momentilla 35.01.04. Luonnonvaratalouden tehtäviin kuuluu myös sisäministeriön hallinnonalalla Rajavartiolaitoksen suorittama riista- ja kalatalouden valvonta.

Keskeisten toimenpiteiden tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti luonnonvaratalouden politiikkasektorille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitettyjä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat toimenpiteiden tavoitteet:

- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille
- Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat
- Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä
- Kalakantojen elinvoimaisuus, monimuotoisuus sekä niiden käytön kestävyys turvataan tietoon perustuvalla kalastuksen säätelyllä ja valvonnalla sekä muilla kalavarojen tilaa parantavilla hoitotoimenpiteillä
- Kalatalouselinkeinot ja kalatalousyritykset uudistuvat, kasvavat ja niiden kilpailukyky paranee
- Vapaa-ajankalastukselle ja siihen liittyville hyvinvointipalveluille on hyvät edellytykset
- Alueellisella yhteistyöllä edistetään rakennetuissa vesistöissä vaelluskalojen elinkierron, tulva- ja kuivuusriskien hallinnan, virkistyskäytön, elinympäristöjen hyvän tilan ja uusiutuvat energian tuotannon edellytyksiä
- Vesiluonnonvarojen kestävään käyttöön ja suomalaiseen vesiosaamiseen perustuva kansainvälinen yhteistyö ja liiketoiminta lisääntyvät
- Sopeudutaan ilmastossa tapahtuviin muutoksiin ja hallitaan sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin liittyvät riskit
- Vesitilannepalveluja tuotetaan hyödyntäen uusia toimintatapoja ja teknisiä ratkaisuja
- Riistatalous vahvistuu ja sen hyvinvointivaikutukset lisääntyvät
- Riistatieto on ajantasaista ja yhteiskäyttöistä ja sitä hyödynnetään tehokkaasti riistatalouden ohjauksessa
- Alueellinen ja paikallinen osallistaminen lisääntyy suurpetopolitiikan suunnittelussa ja valmistelussa
- Suurpetojen aiheuttamat vahingot vähenevät.

Tunnusluvut

	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 arvio	2017 tavoite
— Metsätalouden arvonlisäys, milj. euroa	2 900	2 930	2 950	nousee
— Yksitysmetsien puuntuotannon sijoitustuotto, % (ilman kantohintojen vuotuista muutosta)	4,3	4,3	nousee	nousee
— Runkopuun hakkuukertymä, milj. m ³	65,2	65,3	65,4	nousee
— Metso-toimenpiteet yksityismetsissä, ha	48 177	50 242	52 550	nousee
— Kaupallisen kalastuksen tuotannon arvo, milj. euroa	52,0	50,5	nousee	nousee
— Vesiviljelyn tuotannon arvo, milj. euroa	79,1	83,0	nousee	nousee
— Kalanjalostuksen ja kalakaupan liikevaihto, milj. euroa	851,8	900,0	nousee	nousee
— Vapaa-ajankalastuksen saaliin arvo, milj. euroa	51,0	51,0	ennallaan	nousee
— Vapaa-ajankalastajien kalastuspäivien lukumäärä, milj. kpl	16,0	16,0	ennallaan	ennallaan
— Asukkaiden määrä merkittävillä tulvariskialueilla	5 983	5 943	5 900	laskee
— Vesihuoltolaitokset, joiden varmuusluokka paranee, kpl	6	4	2	2
— Riistasaaliin arvo, milj. euroa	65,0	65,0	nousee	nousee
— Metsästyspäivien lukumäärä, milj. kpl	5,0	5,0	nousee	nousee
— Suurpetojen aiheuttamat vahingot, milj. euroa	7,7	7,6	nousee	laskee

20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesilain (587/2011) 3 luvun 14 ja 22 §:n sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettujen sekä muiden vastaavien lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen sekä näihin liittyvien siirtomenojen maksamiseen
- 2) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen, silloin kun ne liittyvät suoraan kohdan 1) mukaisiin kalakannan hoitotoimenpiteisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään vesistön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. luvanvaraisen toiminnan kalakannoille aiheuttamien vahinkojen kompensoimisen ja estämisen sekä kalataloudellisen tarkkailun menoihin. Vuonna 2017 kertyväksi arvioidut vesioikeudelliset kalatalousmaksut on merkitty tuloina momentille 12.30.40.

2017 talousarvio	3 000 000
2016 talousarvio	3 000 000
2015 tilinpäätös	2 900 000

21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 520 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuteen, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon, vesihuollon ja muun vesitalouden kehittämiseen, vaikutusten seurantaan sekä valtion velvoitteisiin lain, lupapäätösten ja sopimusten perusteella sekä valtioiden välisiin sopimuksiin perustuvaan rajavesistöyhteistyöhön.

Määrärahaa saa käyttää enintään 167 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös vesialan liiketoimintaa edistävien valtioiden välisten yhteistyösopimusten toteuttamiseen.

Momentille nettoutetaan yhteistyöosapuolten rahoitusosuudet hankkeista, selvityksistä tai muista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla sopimusten tai vesilainsäädännön mukaisien päätösten perusteella. Momentille nettoutetaan myös työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja vesistöjen säännöstely ja hydrologinen seuranta	2 800 000
Vesitalouden kehittäminen, rahoitusosuudet ja jäsenmaksut	2 276 000
Valtion vesistö rakenteiden peruskorjaukset ja muut vesistötoimenpiteet	5 000 000
Valtion vesitalousluvusta aiheutuvat velvoitteet	2 200 000

Valtiosopimukseen perustuva rajavesistöyhteistyö	260 000
Useiden tilojen yhteisten vesitaloudellisten toimenpiteiden suunnittelu	84 000
Maa- ja metsätalouden kuormituksen ja sen vaikutusten seuranta	900 000
Yhteensä	13 520 000

Palkkauksiin käytettävää määrärahaa on tarkoitus käyttää 151 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonaloilla ja 16 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	1
Yhteensä	1
2017 talousarvio	13 520 000
2016 talousarvio	13 519 000
2015 tilinpäätös	12 752 000

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 16 880 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen
- 2) uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen
- 3) eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä lisääviin ja biotaloutta edistäviin kokeilu-, kehittämis-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin. Tavoitteena on parantaa edellytyksiä luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvalla kilpailukykyiselle liiketoiminnalle. Momentin määrärahalla toteutetaan kansallista biotalousstrategiaa.

Momentin määrärahasta on varattu 12 000 000 euroa Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvien kärkihankkeiden toteuttamiseen: puu liikelle ja uusia tuotteita metsästä; kiertotalouden läpimurto, vesistö kuntoon; suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun. Painopisteitä ovat seuraavan sukupolven metsätietojärjestelmä ja siihen liittyvät sähköiset palvelut, ravinteiden kierrätys, talteenotto ja hyödyntäminen, uudet vesiviljelyteknologiat ja vesiosaamisen vienti.

Lisäksi määrärahaa kohdennetaan uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön ja suojeluun liittyvien tietojärjestelmien ja varantojen yhteiskäyttöisyyden parantamiseen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen, luonnon monimuotoisuuden tur-

vaamiseen, haitallisista vieraslajeista aiheutuvien riskien torjumiseen, geenivarojen suojeluun ja kestäväan käyttöön sekä luonnon virkistys- ja matkailukäytön edistämiseen. Määrärahalta voidaan myös toteuttaa selvityksiä, joiden avulla pyritään parantamaan luonnonvarojen tilaa ja käyttöä sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2016 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon tällä momentilla 135 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Metsätiedon ja sähköisten palveluiden kehittäminen	5 000 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Veteen perustuvien liiketoimintojen (sininen biotalous) kehittäminen	2 000 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Ravinteiden kierrätys sekä Itämeren ja vesien suojelu	5 000 000
Luonnonvara- ja biotalouden muut kokeilu- ja kehittämishankkeet	4 430 000
Tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito	300 000
Kalastusta koskevien sopimusten valvonta	150 000
Yhteensä	16 880 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Metsätiedon ja sähköisten palveluiden kehittäminen	1 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Ravinteiden kierrätys sekä Itämeren ja vesien suojelu	1 100
Yhteensä	2 100

2017 talousarvio	16 880 000
2016 talousarvio	14 780 000
2015 tilinpäätös	9 010 000

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 136 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavista sekä tulva- tai kuivuusriskiä vähentävien toimenpiteiden avustamisesta ja valtion työnä toteutettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesiluonnonvarojen kestävää käyttöä edistävien kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeiden avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan hankkeista aiheutuvan henkilöstön palkkausmenojen ja muiden kulutusmenojen sekä sijoitusmenojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisten lainojen korkohyvitysten maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden kansallisena omarahoitusosuutena.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavina toimenpiteinä tukea myönnetään vesistötoimenpiteille tulvariskien hallintaan ja muiden erilaisten riskien ja haittojen vähentämiseen, vesistöjen monipuolisen käytön ja hoidon edistämiseen. Kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseksi määrärahaa käytetään kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistävien hankkeiden toteuttamiseen. Avustus-

ten perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (714/2015).

Momentin määräraha on varattu 2 500 000 euroa Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvän Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin -kärkihankkeen toimenpiteen 3 (Vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen) toteuttamiseen kalatiestrategian merkittävimmissä kärkikohteissa.

Korkotukilainoista arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja vuoteen 2019 asti yhteensä noin 10 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesitaloudelliset riskinhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet	3 879 000
Kalataloudelliset kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet (sis. Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankerahoitusta 2 500 000 euroa)	3 257 000
Yhteensä	7 136 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Luontopolitiikkaa luottamuksella	1 000
HO-säästö 2015	-1 000
Yhteensä	0

2017 talousarvio	7 136 000
2016 talousarvio	7 136 000
2015 tilinpäätös	12 679 000

40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 245 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Tenojoen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen
- 2) saimaannorpan suojeluun liittyvistä vesialueiden omistajille maksettavista sopimuspalkkioista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesiasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten sekä päätösmaksujen maksamiseen
- 4) metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991) sekä metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) perusteella aiheutuvien korvausten ja muiden menojen maksamiseen
- 5) laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien metsätuhojen kartoituksesta ja tuhoalueita koskevien ilmakuvien tuottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain (1113/1990) mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista
- 7) Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentin päätösosaan on lisätty kohta 7. Tähän liittyen hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen Suomen ja Norjan välillä 9.12.2014 tehdyn uuden poroaitasopimuksen voimaansaattamisesta. Sopimuksen mukaan Suomi voi joutua korvaamaan Norjan puolelle menneiden porojen luvaton laiduntamista, aiheutuneita vahinkoja sekä muita kustannuksia.

Tenojoen kalastuslupatuloista palautetaan vuonna 2017 vesialueiden omistajille vuonna 2016 kertyneiden kalastuslupatulojen palautettava osuus. Vuoden 2016 talousarviossa kertymäksi on arvioitu 500 000 euroa. Kun yksityisille vesialueen omistajille vesialueomistuksen mukaisessa suhteessa palautettava osuus on noin 73 %, on palautettava määräraha 365 000 euroa. Tenojen kalastuslupamaksutuloista valtiolle kuuluva osuus on otettu huomioon momentin 30.40.22 määrärahaassa. Tenojen kalastusluvista vuonna 2017 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Saimaannorpan suojeluun liittyvillä sopimuspalkkioilla korvataan sopimuksista aiheutuvia haittoja vesialueiden omistajille. Tavoitteena on, että vuonna 2017 kalastuksen rajoitussopimuksia olisi voimassa noin 2 600 km² alueella. Momentille 30.40.62 on varattu varoja saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen ammattikalastajille.

2017 talousarvio	1 245 000
2016 talousarvio	1 245 000
2015 tilinpäätös	651 981

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaisiin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen ja enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n mukaisia menoja ovat riistavahinkolain (105/2009) mukaisten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuvat menot sekä riistavahinkorekisteristä ja muista hirvieläinten metsästyksen hallinnointiin liittyvistä tietojärjestelmistä aiheutuvat menot. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta, tutkimuksesta ja hoidosta aiheutuviin menoihin sekä muihin vastaaviin menoihin. Vastaavat tulot on merkitty momentille 12.30.42.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vahinkojen korvaukset	1 200 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	300 000
Hirvieläinkantojen seuranta ja tutkimus	850 000
Riistavahinkorekisteri	150 000

Hirvieläinkantojen hoito	900 000
Yhteensä	3 400 000
2017 talousarvio	3 400 000
2016 talousarvio	3 400 000
2015 tilinpäätös	3 400 000

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 7 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) riistavahinkolaisissa (105/2009) määriteltyjen suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta sekä suurpetojen aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja riistavahinkolain toimeenpanosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää vuosina 2016 ja 2017 toteutuvien suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen. Vahinkojen ehkäisemistoimenpiteitä ovat suurpetojen hoitosuunnitelmat, suurpetojen aiheuttamien ristiriitatilanteiden hallinnan kehittäminen ja muut vastaavat toimenpiteet.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaaminen	6 900 000
Suurpetojen aiheuttamien kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen korvaaminen	500 000
Vahinkojen ehkäiseminen ja valvonta	500 000
Yhteensä	7 900 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-100
Yhteensä	-100
2017 talousarvio	7 900 000
2016 talousarvio	8 000 000
2015 tilinpäätös	8 000 000

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 55 230 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävä metsätalouden määräaikaisten rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2017 saa tehdä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisia tukipäätöksiä enintään 58 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään metsien kestävää hoitoa ja käyttöä myöntämällä tukea yksityismetsissä tehtäviin metsänhoito- ja perusparannustöihin.

Uusi kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukainen tukijärjestelmä on astunut voimaan 1.6.2015. Uudessa tukijärjestelmässä on karsittu tuettavia työlajeja, tarkistettu tukiehtoja ja tukitasoja.

Määrärahalla toteutettavien töiden suora työllisyysvaikutus on noin 2 500 henkilötyövuotta.

Määrärahan jakautuminen ja myöntämisvaltuudesta valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Ennen vuotta 2017 tehdyt sitoumukset	30,88	15,15	9,03	4,00		59,06
Vuoden 2017 sitoumukset	24,35	20,00	10,00	2,00	1,65	58,00
Yhteensä	55,23	35,15	19,03	6,00	1,65	117,06

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 40.40.45	-1 000
Tasomuutos (metsänhoito- ja perusparannustöiden edistäminen)	1 000
Yhteensä	0

2017 talousarvio	55 230 000
2016 II lisätalousarvio	8 444 000
2016 talousarvio	55 230 000
2015 tilinpäätös	57 710 596

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 027 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen metsäluonnon hoidon edistämiseksi seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä turvataan ympäristötuella ja metsäluonnon hoitohankkeilla 2 300 hehtaarin alueella (vuoden 2016 tavoite 2 000 hehtaaria). Tavoitemäärässä on otettu huomioon Metso-ohjelmaan kohdistettu 3 000 000 euron hallitusohjelmäsäästö ja 1 000 000 euron siirto momentilta 30.40.44.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ympäristötuki	2 827 000
Metsäluonnon hoitohankkeet	1 200 000
Yhteensä	4 027 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 30.40.44 (Metso-ohjelman toimeenpanon vahvistaminen)	1 000
Yhteensä	1 000

2017 talousarvio	4 027 000
2016 talousarvio	3 027 000
2015 tilinpäätös	6 027 000

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 40 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) muuna julkisena rahoitusosuutena Suomen metsäkeskuksen valtionaputoimintaan kuuluvissa EU-hankkeissa
- 3) Suomen metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle kuuluvien Eläke-Tapio -lisäeläkejärjestelmän vuosimaksuista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen metsäkeskus on metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Suomen metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo Suomen metsäkeskusta.

Suomen metsäkeskuksen toiminnan tärkein kohderyhmä ovat yksityismetsänomistajat, jotka omistavat 440 000 metsälöä, joiden yhteispinta-ala on 12,1 milj. hehtaaria (noin 60 % Suomen metsämaa-alasta). Suomen metsäkeskus valvoo metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitaa muut sille säädetyt viranomaistehtävät, esimerkiksi käsittelee vuosittain noin 100 000 metsäkäyttöilmoitusta ja noin 50 000 rahoitushakemusta. Metsäkeskus kerää alueellista metsävaratietoa noin 1,8 milj. hehtaaria sekä neuvoo ja kouluttaa noin 50 000 metsänomistajaa ja metsäalan toimijaa vuosittain.

Metsäkeskuksen toiminnan tuottavuutta parantavia toimenpiteitä ovat toimipaikkaverkoston, sähköisen asioinnin, tietojärjestelmäarkkitehtuurin, metsätiedon hyödyntämisen sekä metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden neuvontapalveluiden kehittäminen.

Pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Suomen metsäkeskuksen toiminnalle seuraavat tavoitteet:

Suomen metsäkeskuksen tulostavoitteet

	2015 toteutuma	2016 tulostavoite	2017 tulostavoite
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja päätöksenteon kokonaiskustannukset ilmoitusta kohden, €	alle 15	alle 14	alle 13
Rahoituslain mukaisten hakemusten käsittelyn kokonaiskustannukset hakemusta kohden, €	alle 90	alle 85	alle 83
Maastotarkastusten yksikkökustannukset €/ha	alle 175	alle 170	alle 165
Alueellisen metsävaratiedon keruukustannukset €/ha	alle 9	alle 7	alle 5
2. Suoritetavoitteet			
Alueellisen metsävaratiedon keruutavoite, ha	1 800 000	1 700 000	1 700 000
Metsään.fi-tiedotteiden määrä, kpl	45 000	50 000	55 000
Mukana olevien yritysten määrä metsään.fi-toimijapalvelussa	300	350	400
3. Laatutavoitteet			
Ajantasaisen metsävaratiedon kattavuus yksityismetsien pinta-alasta, %	75	85	90
Nuoren metsän hoidossa metsänhoidollisesti hyvien hankkeiden osuus pinta-alasta, %	vähintään 90	vähintään 90	vähintään 90
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	enintään 4	enintään 3	enintään 3
Sähköisten ilmoitusten ja hakemusten osuus saapuneista, %	70	kasvaa edelleen	kasvaa edelleen

Momentin määrärahalla toteutettavan toiminnan kustannusten (milj. euroa) ja henkilötyövuosien (htv) arvioitu jakautuminen tulosalueille

	2016 kustannukset	htv	2017 kustannukset	htv
Rahoitus- ja tarkastustoiminta	12,0	170	12,0	160
Alueellisen metsävaratiedon keruu ja ylläpito	15,9	200	15,9	190
Asiantuntijapalvelut	7,3	125	7,3	125
Muu valtionaputoiminta	5,6	20	5,6	40
Yhteensä	40,8	515	40,8	515

2017 talousarvio	40 800 000
2016 talousarvio	40 800 000
2015 tilinpäätös	42 720 000

(47.) *Pienpuun energiatuki* (siirtomääräraha 2 v)

2015 tilinpäätös	—
------------------	---

(48.) *Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* (siirtomääräraha 3 v)

2015 tilinpäätös	100 000
------------------	---------

50. *Riistatalouden edistäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 3 §:n nojalla valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, minkä kolmen edellisen vuoden metsästäjämäärien perusteella (307 000) arvioidaan samana vuonna kertyvän riistanhoitomaksuina. Riistanhoitomaksun suuruus on 33 euroa. Vuonna 2017 kertyväksi arvioidut riistanhoitomaksutulot on merkitty momentille 12.30.45.

Momentin varojen käyttöä suunnataan julkisen riistakonsernin strategian perusteella.

Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toimialueena on koko maa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Suomen riistakeskuksen tehtävänä on edistää kestävästä riistataloutta, tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa, huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö.

Suomen riistakeskuksen toiminnallinen tuloksellisuus

Suomen riistakeskus tukee pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita seuraavasti:

- vastaa riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjä koskevien hoitosuunnitelmien ja niiden päivitysten osallistavasta valmistelusta ja ottaa toiminnassaan, ml. julkiset hallintotehtävät, huomioon vahvistettujen hoitosuunnitelmien linjaukset sekä kansallisen vieraslajistrategian toimenpiteet
- huolehtii kattavasta sidosryhmien kuulemisesta ja osallistamisesta alueellisissa riistaneuvostoissa ja valtakunnallisessa riistaneuvostossa, kehittää ja tukee suurpetoyhdyshenkilöverkoston toimintaa yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten kanssa sekä edistää vapaaehtoisuuteen perustuvien muiden riistakantaseurantojen toteuttamista ja havaintojen ja terveystietojen toimittamista tutkimuslaitoksille ja kehittää yhteistyössä julkisen riistakonsernin toimijoiden kanssa saalistilastointia sekä muita riistatietovarantoja riistahallinnon suunnittelutoiminnan perustaksi
- huolehtii, että riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen määrä vähenee mm. aktiivisin vahinkojen estämistoimenpitein sekä kohdentamalla metsästäystä vahinkoa aiheuttaviin riistaeläinlajeihin
- pyrkii aktiivisin toimenpitein vähentämään riistaeläimiin kohdistuvaa laitonta tappamista
- huolehtii valtionavustusten ohjaamisesta riistanhoitoyhdistysten toimintaan valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin mukaisella menettelyllä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suomen riistakeskus	6 770 000
Riistanhoitoyhdistykset	2 340 000
Metsästysmuseotoiminnan tukeminen	405 000
Riistakonsernin strategian toiminnallistaminen kuten suurpetojen laskenta ja riistakonsernin yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen	615 000
Yhteensä	10 130 000

2017 talousarvio	10 130 000
2016 talousarvio	10 130 000
2015 tilinpäätös	10 213 000

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisista käyttötarkoituksista aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Uusi kalastuslaki (379/2015) tuli voimaan 1.1.2016. Lain 133 §:n 3 momentin mukaisesti kahdessa ensimmäisessä lain voimaantulon jälkeen laadittavassa valtion talousarviossa 82 §:ssä mainittuihin tarkoituksiin otettava määräraha, joka perustuu arvioon siitä, miten paljon varoja kalastonhoitomaksuina kertyy sitä vuotta edeltävänä vuonna, jota varten talousarviota laaditaan.

Vuonna 2016 kalastonhoitomaksuina arvioidaan kertyvän tuloja 8 700 000 euroa. Vastaava summa osoitetaan kalastuslain 82 §:n mukaisen toiminnan rahoitukseen vuodelle 2017.

Kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisen toiminnan rahoitukseen arvioidaan käytettävän 8 700 000 euroa. Vuonna 2017 kalastonhoitomaksuina kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.44.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kalastuslain 82 §:n 1—3 kohtien mukaiset käyttötarkoitukset	5 400 000
Kalastuslain 82 §:n 5 kohdan mukaisesta kalastonhoitomaksukannosta aiheutuvat menot	700 000
Kalastuslain 82 §:n 4 kohdan mukaiset korvaukset vesialueiden omistajille	2 600 000
Yhteensä	8 700 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kalastonhoitomaksujen tulokertymän lasku	-1 700
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-150
Yhteensä	-1 850

2017 talousarvio	8 700 000
2016 talousarvio	10 550 000
2015 tilinpäätös	9 734 000

53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 332 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) metsäpuiden siemenviljelysten perustamista varten myönnettävien valtionavustusten maksamiseen

2) avustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille.

Selvitysosa: Metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen myönnettävillä avustuksilla varmistetaan, että metsätalouden käyttöön on saatavissa jatkuvasti ja riittävästi olosuhteisiin sopivaa ja hyvälaatuista metsänviljelyaineistöä.

Luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille myönnettävät avustukset kohdennetaan luonnonvaratalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävään kehittämistoimintaan ja viestintään.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen	600 000
Avustukset luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille	732 000
Yhteensä	1 332 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestötukien säästö (HO 2015)	53
Yhteensä	53

2017 talousarvio	1 332 000
2016 talousarvio	1 279 000
2015 tilinpäätös	1 443 000

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 881 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen
- 2) kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä ja kaupallisen kalastuksen valvonnasta sekä ammattikalastajille myönnettävistä saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvauksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 70 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 8 900 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon EU:n yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmetyt meripolitiikan mukaisina menoina 19 606 000 euroa, joka on vuosille 2014—2020 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) osaksi rahoitettavan toimintaohjelman rahoitusosuutta. EU:n osuus tästä on 10 591 000 euroa. EU:n ja kansalliset rahoitusosuudet on vahvistettu Euroopan komission hyväksymässä toimintaohjelmassa. Varoja voidaan käyttää kalatalouselinkeinojen investointi- ja kehittämishankkeiden, kalatalouden ympäristöhankkeiden ja meripoli-

tiikan toteuttamiseen liittyvien hankkeiden rahoittamiseen sekä kaupallisen kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruun toimenpiteiden rahoittamiseen.

Määrärahan EU-osuudessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus. Ahvenanmaa osoittaa tarvittavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden omassa talousarviossaan.

Momentille 12.30.03 on arvioitu kertyvän yhteensä 8 000 000 euroa ohjelmakauden 2014—2020 EMKR:n rahoitusosuutena.

Määrärahassa on otettu huomioon kokonaan kansallisesti rahoitettavina elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteinä kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain (998/2012) mukaiset avustukset sekä kaupallisen kalastuksen valvonnasta aiheutuvat menot, siltä osin kuin valvontatoimenpiteet eivät sisälly Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmaan. Määrärahaa voidaan käyttää maa- ja metsätalousministeriön hyväksymillä perusteilla myös muuhun elinkeinokalatalouden edellytysten parantamiseen tai kalatalousalan valtiontukena EU:n säädösten mukaisesti. Lisäksi määrärahaa on tarkoitus käyttää saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen ammattikalastajille arviolta 80 000 euroa. Vuonna 2017 kokonaan kansallisesti rahoitettaviin menoihin arvioidaan tarvittavan 1 275 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Kansallinen osuus	EU:n osuus (EMKR)	Yhteensä
Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelma, yhteensä	9 015 000	10 591 000	19 606 000
Kansalliset toimenpiteet	1 275 000	-	1 275 000
Yhteensä	10 290 000	10 591 000	20 881 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EMKR-toimintaohjelman rahoituksen muutos	44
Yhteensä	44

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	20 881 000
2016 talousarvio	20 837 000
2015 tilinpäätös	38 984 000

(77.) *Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet* (siirtomääräraha 3 v)

2015 tilinpäätös	757 000
------------------	---------

83. *Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisten lainojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan tarpeeksi arvioidaan 100 000 euroa. Kun aiemmilta vuosilta siirtyväksi eräksi arvioidaan 50 000 euroa, vuoden 2017 määrärahan tarve on 50 000 euroa.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2017 talousarvio	50 000
2016 talousarvio	50 000
2015 tilinpäätös	50 000

(63.) Metsähallitus

Selvitysosa: Luku 30.63 on poistettu talousarviosta ja momentti 30.63.50 siirretään momentiksi 30.64.50.

64. Metsähallitus

Metsähallituksen liiketoiminnalle asetetaan seuraavat tavoitteet ja tehdään muita metsähallituslain (234/2016) edellyttämiä päätöksiä seuraavasti:

1. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt eivät vähene. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus paranee edelleen.

2. Peruspääoman muutokset

Metsähallituksen peruspääomaa voidaan korottaa 0,165 milj. eurolla.

3. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten lainaa enintään 60 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2017 enintään 20 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2017 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja myöhempinä tilikausina enintään 25 milj. euroa.

5. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa liiketoimintaansa varten tarvittavia vakuuksia konsernin ulkopuolisille toimijoille enintään 2,5 milj. euron arvosta.

Lisäksi valtion edustajana Metsähallitus oikeutetaan tekemään vastikkeettomat käyttöoikeussopimukset Etelä-Savon Koulutus Oy:n kanssa 2 600 hehtaarin suuruisen opetusmetsän käytöstä ja Länsirannikon Koulutus Oy:n kanssa 700 hehtaarin suuruisen opetusmetsän käytöstä. Käyttöoikeussopimukset ovat voimassa kunnes uusi vastikkeellinen opetusmetsäjärjestelmä otetaan käyttöön kaikkien metsäalan koulutuksen järjestäjien osalta tai enintään 31.12.2018 asti.

Selvitysosa: Metsähallituksesta on muodostettu 15.4.2016 alkaen valtion liikelaitos. Metsähallituksen yleistehävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksel-

lisesti. Metsätaloutta ja muuta markkinaehtoista liiketoimintaa Metsähallitus harjoittaa omistamiensa tytäryhtiöiden kautta.

Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Ottaen huomioon eduskunnan hyväksymät vuoden 2017 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2017 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 107,5 milj. euroa ja liiketoimintakonsernille 115,3 milj. euroa. Tavoite vastaa 4,4 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Tuloutustavoite vuonna 2018 on 107,5 milj. euroa. Tuloutustavoitteen saavuttamiseksi Metsähallitus jatkaa valtion toiminnan ja talouden kannalta epätarkoituksenmukaisen maan myyntiä ja parantaa liiketoiminnan kannattavuutta. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä vuoden 2017 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Alustava liiketoiminnan liikevaihtotavoite on 97,5 milj. euroa ja liiketoimintakonsernin 345,7 milj. euroa. Metsähallituksen tytäryhtiöiden vuoden 2017 arvioitu liikevaihto on konsernin sisäiset erät huomioon ottaen 328,2 milj. euroa ja liikevoitto 23,4 milj. euroa.

Metsähallitus toteuttaa sille asetettuja metsätaloutta koskevia tavoitteita metsätaloutta harjoittavan tytäryhtiön, Metsähallitus Metsätalous Oy:n omistajaohjauksella ja asettamalla sille tulostavoitteet ja tavoitetasot toiminnan vaikutuksia kuvaaville keskeisille tunnuksille. Tämän mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen tavoitteeksi ohjata Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimintaa siten, että liiketoiminnassa yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt eivät vähene.

Monimuotoisuuden huomioon ottamisella saavutettavien hyötyjen kehitystä arvioidaan monikäyttömetsien lahopuun määrän muutoksella. Virkistyshyödyn kehitystä arvioidaan monikäyttömetsissä liikkuvien virkistyskäyttäjien määrällä ja metsästy- ja kalastusluvan lunastaneiden määrällä. Työllisyydelle, saamelaiskulttuurille ja porotaloudelle aiheutettuja hyötyjä ei tällä hetkellä pystytä mittaamaan. Hyötyjen voidaan kuitenkin arvioida säilyvän nykyisellä tasolla, jos näihin osa-alueisiin käytettyjen panosten määrät eivät merkittävästi laske. Metsähallitus kehittää yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden hyötyjen raportointia nykyistä monipuolisemmaksi.

Metsähallituksen liiketoiminnan metsämaan pinta-ala oli vuoden 2015 lopussa 3 610 000 ha, mistä metsähallituslain mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä olevaksi pinta-ala arvioitiin 528 000 hehtaaria. Hakkuiden ulkopuolella tai poimintahakkuiden piirissä oli tuolloin 255 000 ha ja rajoitetussa käytössä 263000 ha. Tämä tarkoittaa sitä, että metsätalouden metsämaan pinta-alasta 14,8 %:lla (millä on 19,4 % metsätalouden puustosta) on eriasteisia käyttörajoitteita. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2015 lopussa noin 55,6 milj. euroa.

Peruspääoman muutokset

Peruspääoman määrä oli 31.12.2015 vuoden 2015 tilinpäätöksen mukaan 2 509,7 milj. euroa. Vuoden 2016 ensimmäisessä lisätalousarviossa eduskunta hyväksyi peruspääoman ehdoin 15.4.2016 Metsähallituksen hallintaan siirrettävän maa- ja vesiomaisuuden arvoksi noin 2 500 milj. euroa. Valtioneuvosto tulee päättämään peruspääoman tarkasta määrästä eduskunnan valtuutuksen perusteella.

Vuonna 2017 peruspääomaa ehdotetaan korotettavaksi 0,165 milj. eurolla. Peruspääoma kasvaa 0,167 milj. eurolla hallinnan siirtojen, valtionperintöjen sekä muiden vastaavien muutosten nettovaikutuksena. Tämän lisäksi esitetään siirrettäväksi 0,002 milj. euron arvosta liiketoiminnan omaisuutta julkisten hallintotehtävien taseeseen maankäytön muutosten nettovaikutuksena.

Investoinnit

Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 12,1 milj. eurolla. Merkittävimmät investointikohteet ovat puolustusvoimien ja tutkimuksen tarpeisiin tehtävät maa- ja vesialuehankinnat, teiden ja tuulivoimapuistojen rakenteet sekä maa- ja vesirakennushankkeet. Puolustusvoimien tarpeisiin on tarkoitus hankkia alueita noin 3,4 milj. eurolla.

Opetusmetsien vastikkeettomat käyttöoikeussopimukset

Etelä-Savon Koulutus Oy ja Länsirannikon Koulutus Oy ovat vuoden 2012 toisen lisätalousarvion mukaisesti voineet toimia käytössään olevissa opetusmetsissä vastikkeettomien käyttöoikeussopimusten perusteella vuoden 2016 loppuun saakka. Nyt järjestelyä on tarkoitus jatkaa vuoden 2018 loppuun asti, koska uuden vastikkeellisen opetusmetsämallin käyttöönotto on viivästynyt. Useiden opetuksen järjestäjien vastikkeettomat opetusmetsäsopimukset ovat päätymässä samaan aikaan, jolloin uuden sopimusmallin käyttöönotto tulee välttämättömäksi. Vastikkeettomien käyttöoikeussopimusten määräaikainen jatkaminen on tarpeen, jotta Etelä-Savon Koulutus Oy ja Länsirannikon Koulutus Oy olisivat muiden koulutuksen järjestäjien kanssa omistus pohjasta riippumatta tasapuolisessa asemassa. Menettely ei muuta Metsähallituksen suunniteltua tuloutusta.

Tavoitteena on, että uusi opetusmetsämalli otettaisiin käyttöön viimeistään vuoden 2019 alusta lukien kaikissa metsäopetusta antavissa organisaatioissa. Järjestelystä aiheutuvat lisäkustannukset on tarkoitus kompensoida opetuksen antajille niiden saaman valtionavun mitoituksessa tai muulla tavalla. Järjestelyä valmistelemaan asetetaan työryhmä.

Metsähallituksen liiketoiminnan tunnuslukutaulukko

	2015 toteutuma		2016 ennakoitu		2017 esitys	
	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni
Liikevaihto, milj. €	329,8	337,2	142,9	357,3	97,5	345,7
— muutos, %	-4	-5	-57	6	-32	-3
Käyttökate, %	38	36	79	34	110	37
Liikevoitto/ tappio, milj. €	123,8	116,2	112,0	118,8	105,8	126,2
Tilikauden tulos, milj. €	107,9	107,9	106,2	106,3	107,5	115,3
— liikevaihdosta, %	33	32	74	30	110	33
— peruspääo- masta, %	4,3	4,3	4,2	4,2	4,2	4,6
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	110,0 ¹⁾		116,5 ²⁾		86,0 ³⁾	
Pääoman palau- tus, milj. €	15,0					
Sijoitetun pääo- man tuotto, % ⁴⁾	4,7	4,4	4,0	4,7	4,4	4,8
Investoinnit liike- vaihdosta, %	5	5	10	4	12	4
Omavaraisuus- aste, %	98	98	98	99	98	98
Taseen loppu- summa, milj. €	2 684	2 691	2 669	2 702	2 669	2 734
Henkilöstön kes- kimääräinen lu- kumäärä (htv)	901	999	330	1 007	149	997

¹⁾ Valtioneuvoston vahvistama tuloutus.

²⁾ Vuonna 2016 tehtävä tuloutus sisältää vuoden 2015 toiminnan perusteella tehtävän 106,5 milj. euron tuloutuksen sekä ajanjakson 1.1.2016—14.4.2016 toiminnan perusteella tehtävän 10 milj. euron tuloutuksen. Tuloutusarvio on siten yhteensä 116,5 milj. euroa.

³⁾ 15.4.2016—31.12.2016 toiminnan perusteella vuoden 2017 talousarvioesityksen tuloutusarvio (mom. 13.05.01).

⁴⁾ Sijoitetun pääoman tuotto prosentissa mukana osingot tytäryhtiöiltä.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2015 toteutuma	2016 ennakoitu	2017 esitys
Liikelaitoksen tuloutus tulo-			
momenteille			
13.05.01 Voiton tuloutus	110,000 ¹⁾	116,500 ²⁾	86,000 ³⁾
Yhteensä	110,000	116,500	86,000
Julkisten hallintotehtävien			
määräraharahoitus			
30.64.50 (30.63.50) Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	6,250	5,754	5,514
MMM:n hallinnonala yhteensä	6,250	5,754	5,514
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	34,598	39,616	29,406
YM:n hallinnonala yhteensä	34,598	39,616	29,406
Yhteensä (MMM ja YM)	40,848	45,370	34,920

¹⁾ Vuoden 2015 tuloutuksen lisäksi (110 milj. euroa) Metsähallitus maksoi pääoman palautusta 15 milj. euroa.

²⁾ Vuoden 2015 tuloksesta 106,5 milj. euroa ja 1.1.2016—14.4.2016 väliseltä ajalta 10 milj. euroa.

³⁾ 15.4.2016—31.12.2016 väliseltä ajalta.

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksesta annetun lain mukaisten julkisten hallintotehtävien palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä niiden rahoitus on maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta momentilla 30.64.50 sekä ympäristöministeriön toimialan osalta momentilla 35.10.52.

Julkisten hallintotehtävien rahoitus ja menorakenne (1 000 euroa, sisältää koko toiminnan myös ympäristöministeriön toimialaan liittyvän osuuden)

	2015 toteutuma	2016 ennakoitu	2017 esitys
Rahoitus¹⁾			
Maa- ja metsätalousministeriö (30.64.50 (30.63.50))	6 428	6 428	5 514
Ympäristöministeriö (35.10.52)	35 292	43 658	29 406
Ympäristöministeriö (35.10.63)	1 189	1 369	-
Ympäristöministeriö (35.10.22)	169	150	180
Muiden ministeriöiden rahoitus	1 999	1 500	1 000
Euroopan unionin rahoitus	1 684	2 000	2 500

	2015 toteutuma	2016 ennakoitu	2017 esitys
Tulorahoituksella maksetut menot	9 692	9 070	9 500
Muu rahoitus	3 150	3 000	3 000
Yhteensä	59 603	67 175	51 100
Menot			
Palkkausmenot	25 978	26 200	26 200
Muut kulutusmenot	31 325	38 775	23 900
Maa-aluehankinnat	1 320	1 200	-
Muut investoinnit	980	1 000	1 000
Yhteensä	59 603	67 175	51 100

¹⁾ Rahoituseriin 2015—2016 sisältyvät myös edellisiltä vuosilta siirtyneet erät.

Julkisten hallintotehtävien kehitystä kuvaava tunnuslukutaulukko

	2015 toteutuma	2016 ennakoitu	2017 esitys
Tuotot (1 000 euroa)			
Maksullinen toiminta	10 722	9 500	10 000
Muut tuotot	2 541	2 500	2 500
Tuotot yhteensä	13 263	12 000	12 500
Kulut (1 000 euroa)			
Henkilöstökulut	25 978	26 200	26 200
Muut kulut	34 568	35 500	25 800
Kulut yhteensä	60 546	61 700	52 000
Valtion talousarviosta saatu rahoitus	45 295	47 800	37 500
Yli-/alijäämä	-1 988	-1 900	-2 000
Siirto muuhun omaan pääomaan		1 900 ¹⁾	2 000 ¹⁾
Tilikauden tulos		0	0
Henkilöstömäärä (htv)	520	524	524
— josta virkamiehiä (htv)	68	68	68

¹⁾ Vuosien 2016 ja 2017 tuloslaskelmat on laadittu 15.4.2016 voimaan tulleen Metsähallituslain edellyttämällä tavalla niin, että julkisten hallintotehtävien tilikauden tulos kirjataan muuhun omaan pääomaan.

50. (30.63.50) Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 514 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Metsähallitusta koskevan lain (234/2016) 5 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen

2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää edellä 1) kohdassa mainittuihin julkisiin hallintotehtäviin Metsähallitukselle kertyvät ne julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta ovat:

- riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästyks ja kalastus on eettistä ja vastuullista
- eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia
- luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- tarjotaan mahdollisimman laajalti kansalaisille metsästyks- ja kalastusmahdollisuuksia ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla ja seurataan toiminnan vaikuttavuutta
- viestitään tehokkaasti riista- ja kalakantojen hoidosta sekä valtion retkeilyalueiden ja muiden valtion alueiden käyttömahdollisuuksista edistäen luonnossa virkistäytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia
- varmistetaan, että asiakastytyväisyys säilyy hyvänä
- kehitetään erävalvonnan viranomaisten yhteistyöverkoston toimintaa sekä uusia yhteistyömalleja riistakonsernin ja kalatalouskentän toimijoiden kanssa
- luodaan edellytyksiä luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten retkeilyalueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä sekä seurataan näiden alueiden taloudellista merkitystä ja muita hyötyjä.

Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallitukselle kertyvän tuloja arviolta 5 100 000 euroa, joista metsästyksen ja kalastuksen tuloja 4 400 000 euroa ja metsäpuiden siemenen myyntituloja 700 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 240 000 euroa siirtona momentille 35.10.52 Hossan retkeilyalueen muuttamisesta kansallispuistoksi.

Määrälliset ja laadulliset tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville

	2015 toteutuma	2016 tavoite	2017 esitys
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset, historiakohteet	5 297 200	5 280 000	5 300 000
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastytyväisyys (asteikko 1—5)	4,09	4,04	4,04
Metsästysluvut (kpl)	56 489	50 000	50 000
Kalastusluvut (kpl)	68 695	80 000	85 000
Erävalvontatapahtumien määrä	10 827	11 000	9 500

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnon virkistyskäyttö	3 506 000
Eräasiat	1 690 000
Muut tehtävät	318 000
Yhteensä	5 514 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hossan kansallispuiston perustaminen (siirto momentille 35.10.52)	-240
Yhteensä	-240

2017 talousarvio	5 514 000
2016 I lisätalousarvio	—
2016 talousarvio	5 754 000
2015 tilinpäätös	6 250 000

70. Maanmittaus ja tietovarannot

Selvitysosa: Tässä luvussa on budjetoitu Maanmittauslaitoksen toiminnasta aiheutuvat menot sekä kiinteistötoimistusten tukemisesta aiheutuvat menot.

Toimintaympäristö

Yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat erityisesti maanmittaustoimituksiin ja kirjaamisasioihin niin, että niiden kysyntä seuraa suhdannekehitystä pienellä viiveellä. Maanmittauslaitoksen tuottamien IT-palveluiden kysyntään vaikuttavat erityisesti hallinnonalan asiakasvirastojen tarpeet sekä teknologiakehitykseen vastaaminen.

Asiakkaiden ja yhteiskunnan tarpeet ohjaavat yhä selvemmin palvelutuotantoa. Mobiiliteknologian käyttö yleistyy erilaisissa loppukäyttäjien sovelluksissa. Paikannusta, paikkatietoja ja navigointipalveluja käytetään yhä laajemmin elinkeinoelämän tarpeisiin, turvallisuutta lisäämässä, arkipäivän asiointitehtävissä sekä harrastustoiminnassa. Maasto- ja muiden paikkatietojen monipuolistuva käyttö esimerkiksi erilaisten analyysien lähtötietona lisää niihin kohdistuvia vaatimuksia. Vaatimukset liittyvät mm. tietojen kolmiulotteisuuteen, elinkaareen, metatietoihin ja yhtenäisyyteen.

Tietotekniikka ja sen hyödyntämiseen liittyvät prosessit ja yhteistyörakenteet ovat entistä näkyvämmiin kriittinen menestystekijä. Sähköistä asiointia lisätään, siitä tulee vuorovaikutteista ja vahvaan tunnistamiseen perustuvaa ja näin pyritään kohti kansalaisen keskitettyjen palvelujen käyttöä. Tekniikan kehittyminen näkyy käytettävän teknologian jatkuvana uudistamistarpeena.

Aineistojen lisääntyvä kansainvälinen käyttö ja siihen liittyvät tekniset, sisällölliset ja juridiset vaatimukset edellyttävät osallistumista standardointiin, yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja muuhun yhteistyöhön.

Perustietovarantojen rooli hallinnon ja siihen liittyvien palveluiden järjestämisessä sekä tietojen yhteiskäyttö mm. tietojohdantamisessa vahvistuu kansallisen palveluarkkitehtuurin (mm. palveluväylän) kehittyessä ja yhtenäistyessä. Kiinteistötietojärjestelmän ylläpidolla ja parantamisella luodaan edellytyksiä mm. toimivalle markkinataloudelle ja luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle. Maastotietojärjestelmällä on tärkeä rooli yhtenäisenä koko maan kattavana paikkatiedon pohja-aineistona.

Koko julkisen hallinnon kattava kokonaisarkkitehtuurityö edellyttää toimenpiteitä tietovarantojen sekä niihin liittyvien kuvaustietojen (metatietojen) ja tietopalveluiden kehittämisessä. Yhteistyö tietovarantojen tuottamisessa ja ylläpidossa tarvittavien muutos- ja seurantatietojen keruussa ja käytössä lisääntyy. Kansallisen paikkatietoinfrastruktuu-

rin rakentaminen ja INSPIRE-direktiivin toimeenpano etenee, mikä edellyttää aineistojen saatavuuden ja yhteiskäytöisyyden kehittämistä.

Maastotietojärjestelmästä pyritään kehittämään maasto- ja karttatiedon perustietovaranto, jonka ylläpito perustuu viranomaisten yhteistyöhön ja yhteisiin ylläpitoprosesseihin. Tavoitteena on päästä eroon päällekkäisestä työstä, kohottaa työn tuottavuutta ja parantaa maastotietoaineistojen käytettävyyttä lisäämällä niiden yhteentoimivuutta. Tarvitaan yhtenäinen tietomalli kuntien ja Maanmittauslaitoksen tuottamille ja ylläpitämille maastotiedoille.

Maanmittauslaitoksen osaksi siirtyneen hallinnonalan tietotekniikan palvelukeskuksen toiminnan ja teknisen infrastruktuurin kehittämistä jatketaan asiakasvirastojen tarpeet ja toimintaympäristön muutokset huomioiden. Tavoitteena on, että hallinnonalan virastoilla on käytettävissään asiantuntija- ja kehittämispalveluita sähköisten palveluiden ja prosessien kehittämistä ja käyttöä varten.

Paikkatietokeskuksen toiminta muodostuu paikkatietojen yhteiskäytön ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisen edistämisestä sekä koko maanmittausalaa tukevasta tutkimuksesta. Metsähovin tutkimusaseman teknisen infrastruktuurin ajanmukaistamista jatketaan uudistamalla laitekantaa. Paikantamisjärjestelmien luotettavuuden parantamiseksi Suomen paikannussatelliittien (GNSS) pysyvä tukiasema- ja seurantaverkko FinnRef uusitaan vaiheittain vuoteen 2017 mennessä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maanmittaus ja tietovarannot -politiikkasektorilla toimeenpannaan pääluokkaperusteluissa mainittujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi seuraavia tavoitteita:

— kiinteistötoimituksilla ja kirjaamistehtävillä turvataan selkeä ja luotettava kiinteistöjärjestelmä kansallisen vakuusjärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi

— kiinteistöjä ja maastoa koskevat tiedot ovat valtakunnallisesti ajantasaisia ja riittävän laadukkaita ja tietopalvelua tuotetaan standardoiduilla palveluilla

— tietovarannot ovat hyvin hallittuja ja niitä on avattu uudelleenkäytettävässä muodossa tietoverkkojen kautta yhteiskunnassa hyödynnettäväksi

— paikkatietoa keräävillä ja ylläpitävillä on käytössään tutkimuksen tukemia palveluita, jotka edistävät paikkatiedon yhteiskäyttöä sekä kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin hyödyntämistä ja kehittymistä.

Vaikuttavuuden tunnusluvut

	2015 toteutuma	2016 talousarvio	2017 tavoite
Vaikuttavuus			
— maastotietojen vaikuttavuuden muutos, %	N/A	4	4
— KTJ-2020 perusparannusohjelman kannattavuusindeksi	18	27	35
— tietovarastojen hyödyntäminen, kasvu edellisestä vuodesta, %	8	3	3
— tilusjärjestelytuotanto (Mha)	7 978	8 500	6 000

01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 46 631 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Maanmittauslaitoksen omarahoitusosuutena yhteisrahoitteisissa tutkimushankkeissa
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

3) laitoksen toimintaan liittyvien jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Maanmittauslaitoksen *tehtävinä* ovat:

— maanmittaustoimitukset, kiinteistöjä koskevat kirjaamisasiat, kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäminen sekä kiinteistötietojärjestelmän hallinnosta ja kehittämisestä huolehtiminen, maastotietoja koskevien tietokantojen ylläpito ja ilmakuvapalvelut sekä maastotietojärjestelmän kehittäminen

— geodeettisten perusedellytyksien luominen maanmittaukselle ja paikkatietojen käytölle koko maassa, paikkatietojen yhteiskäytöstä huolehtiminen, tutkimukseen perustuvan tiedon tuottaminen kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuurien kehittämiseksi

— huolehtia rekisteri- ja tietohallintotehtävistä, tuottaa tietohallinnon asiantuntija- ja IT-palveluita hallinnonalan vi-rastoille ja laitoksille sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö on määrännyt ja sopimuksissa on sovittu.

Maanmittauslaitos tukee pääluokkaperusteluissa sekä luvun 30.70 selvitysosassa esitettyjen *yhteiskunnallisen vaikutavuuden* tavoitteiden saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maanmittauslaitokselle vuoden 2017 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden lisäksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Maanmittauslaitos osallistuu hallinnonalojen yhteisen Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän (LY-NET) toimintaan. Laitos ylläpitää ja kehittää Metsähovin ja Virolahden tutkimusasemia, joiden laitteistoilla ylläpidetään valtakunnallisia paikannus- ja referenssijärjestelmiä. Paikantamisen luotettavuuden parantamiseksi Metsähovin tutkimusaseman ja -laitteistojen sekä pysyvän satelliittipaikannusverkon (GNSS) uudistustyötä jatketaan vuosien 2016—2018 aikana.

Maanmittauslaitoksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2015 toteutuma			2016 arvio			2017 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Kiinteistötoimitukset	42 761	41 916	589	41 175	40 249	578	39 671	39 671	542
Tilusjärjestelytehtävät	4 508	30	65	4 238	0	50	4 835	0	63
Kirjaamistehtävät	17 875	17 878	261	19 860	18 000	274	18 200	18 200	247
Perustietovarantojen ylläpito	34 704	2 764	522	43 613	1 907	502	34 202	2 191	514
Tietopalvelu	11 395	12 329	42	11 870	11 986	49	11 448	10 316	43
Maanmittaus ja paikkatietosektorin tutkimus, kehittäminen ja asiantuntijapalvelut	11 193	3 915	192	9 977	3 240	195	11 321	3 400	194
IT-palvelutuotanto	13 279	11 814	140	13 533	11 522	140	12 465	11 515	139
Yhteensä	135 715	90 645	1 810	144 266	86 904	1 788	132 142	85 293	1 741

Viraston tunnusluvut

	2015 toteutuma	2016 talousarvio	2017 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
— kokonaistuottavuus	106,3	102,0	102,0
— työn tuottavuus	102,8	102,0	102,0
— maastotietokannan ajantasaistus, euroa/km ²	133	140	134
Tuotokset ja laadunhallinta			
— toimitustuotanto, toimituksia, kpl	18 691	17 700	17 700
— tilusjärjestelyt (uusjaot), kpl	5	6	3
— kirjaamisratkaisujen määrä, kpl	218 792	220 000	220 000
— maastotietotuotanto yhteensä, km ²	54 049	54 000	54 000
— peltotietojen perusparannus, km ²	45 000	47 000	54 000
— korkeusmallia 2 metrin ruutukokoon, km ²	40 614	40 000	40 000
— lohkomisen kesto aika, kk	5,4	5,4	5,3
— lainhuutojen käsittelyaika, pv	33	25	23
— maastotietojen täydellisyys, % (jatkuva ajantasaistus)	97	95	95
— asiakkaiden kokonaistyytyväisyys, %	89,5	85	85
— referoidut tieteelliset julkaisut, kpl	137	60	60
— IT-palvelusopimusten ja -suunnitelmien toteutuma, %	99	98	98

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Bruttomenot	143 080	129 998	131 924
Bruttotulot	90 645	83 368	85 293 ¹⁾
Nettomenot	52 434	46 630	46 631
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	40 178 ²⁾		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	35 249		

¹⁾ Sisältää tietohallintopalveluihin budjetoituja menoja vastaavia tuloja yhteensä 6 630 000 euroa (sovitaan tarkemmin palvelusopimuksissa: maa- ja metsätalousministeriö 1 100 000 euroa, Maaseutuvirasto 3 600 000 euroa, Elintarviketurvallisuusvirasto 1 480 000 euroa, Luonnonvarakeskus 400 000 euroa ja muut hallinnonalan virastot ja laitokset 50 000 euroa).

²⁾ Sisältää siirtyneen määrärahan momenteilta 30.01.(02) ja 30.70.01.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	70 001	66 000	66 997
— muut tuotot	287	-	-

	2015 toteutuma	2016 varsinainen talousarvio	2017 esitys
Tuotot yhteensä	70 288	66 000	66 997
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	43 249	47 585	41 224
— osuus yhteiskustannuksista	26 319	19 015	25 773
Kustannukset yhteensä	69 568	66 600	66 997
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	719	-	-
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 931	2 018	2 400
— muut tuotot	-	50	-
Tuotot yhteensä	2 931	2 068	2 400
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 644	1 310	1 340
— osuus yhteiskustannuksista	1 153	625	940
Kustannukset yhteensä	2 797	1 935	2 280
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	134	133	120
Kustannusvastaavuus, %	105	107	105

Tuottavuussäästöjen tilapäiseen käyttöön tarkoitettua määrärahaa siirtona momentilta 30.01.23 käytetään Metsähovin tutkimusaseman laiteinvestointien toteuttamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/Maa- ja metsätalous (HO 2015) säästön muutos	1 000
Siirto momentilta 30.01.23	520
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-105
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-51
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-35
Palkkaliukumasäästö	-285
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-365
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-251
Toimintameno-säästö (HO 2015)	109
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	-536
Yhteensä	1

(Maanmittauslaitoksen henkilötyövuosien määrä on vuonna 2017 yhteensä 1 741 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 1 045 htv).

2017 talousarvio	46 631 000
2016 II lisätalousarvio	-571 000
2016 I lisätalousarvio	1 870 000
2016 talousarvio	46 630 000
2015 tilinpäätös	47 506 000

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta ja eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain (31/1980) 19 §:n mukaisista lunastuksista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:n mukaisten menojen maksamiseen

3) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) 3 §:n 5 momentissa tarkoitettujen toimituksen suorittamisesta aiheutuvien kustannusten ja korvausten maksamiseen uusjakojen ja vesitilusjärjestelyjen osalta.

Määrärahaa saa käyttää enintään 8 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha käytetään peltotilusjärjestelyjen tukemiseen ja pilottiluonteisiin metsätilusjärjestelyihin. Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että asianosaisilta takaisinperittävä osuus määrärahasta on noin 1,6 milj. euroa ja valtion lopulliseksi menoksi jää noin 1,4 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/Maa- ja metsätalous (HO 2015), säästön lisäys	-1 000
Tilusjärjestelyt, lisäyksen poisto	-500
Yhteensä	-1 500

2017 talousarvio	3 000 000
2016 talousarvio	4 500 000
2015 tilinpäätös	5 000 000